

PAŽINTINIO ŽYGIO „GAMTOS DETEKTYVAI“ ŠIAULIUOSE PROGRAMA

Vieta: Talkšos parkas (Šiauliai).

Rekomenduojamas laikas: gegužė-rugsėjis.

Atstumas: ~3 km

Trukmė: 2-3 val.

Temos: vandens paukščių gyvenimas; invazinės organizmų rūšys miestų parkuose;

Rekomenduojama įranga: išmanusis telefonas arba fotoaparatas, entomologiniai tinkleiai, žiūronai, nešiojamas mikroskopas, apsauginės priemonės nuo uodų ir erkių.

Žemėlapis:

Planas:

- Žygis prasideda prie Šiaulių jaunųjų gamtininkų centro.
- Žygiuojama urbanizuotu keliu Talkšos ežero link. Pakeliui stebimos invazinės augalų rūšys – uosialapis klevas, baltažiedė robinija, vienmetė šiušelė, rykštenės ir kt. Dalyviai aiškinasi, kaip ir kodėl būtina stabdyti šių organizmų spartų plitimą Lietuvoje.
- Talkšos ežero pakrantėje dalyviai susipažįsta su vandens paukščiais. Paukščių stebėjimui naudojami žiūronai. Talkšos ežeras mėgstamas rudagalvių kirų, gulbių nebylių, laukių ir didžiųjų ančių.

- Ežero pakrante lėtai žygiuojama Talkšos paplūdimio link, tyrinėjami pakrančių augalai. Drėgnoje pievoje šalia paplūdimio dažnai stebimos kelios orchidėjų rūšys (žydinčios gegužės ir birželio mėnesiais), taip pat ir kiti reti ar apyrečiai augalai.
- Keliaujama mišku Talkšos ekologiniu taku (aplankomas pušynas, dalyviai susipažįsta su parke aptinkamais grybais, vabzdžiais ir vietinėmis bei atvežtinėmis augalų rūšimis). Aukštoje žolėje gyvenantys nariuotakojai gaudomi entomologiniu tinkleliu.
- Asfaltuotu parko keliu grįžtama prie Šiaulių jaunųjų gamtininkų centro. Žygis baigiasi.

Pagal šią programą 2022 metų rugsėjo 16 dieną vykusio „Gamtos detektyvų“ žygio metu dalyviai aptiko, atpažino ir nufotografavo 75 gyvūnų, augalų ir grybų rūšis.

Visas „Gamtos detektyvų“ aptiktas rūšis galite stebėti čia:

<https://www.inaturalist.org/projects/siauliu-jaunuju-gamtininku-centras-gd>

Šį biologinės įvairovės sąrašą gali pildyti kiekvienas, apsilankęs Talkšos bei Salduvės parkuose ir fotografuodamas organizmus bei dalindamasis jų nuotraukomis platformoje *iNaturalist*.

PAŽINTINIO ŽYGIO „GAMTOS DETEKTYVAI“ VILNIUJE PROGRAMA

Vieta: Markučių parkas (Vilnius).

Rekomenduojamas laikas: rugsėjis, spalio.

Atstumas: ~2 km

Trukmė: 1-2 val.

Temos: pavienių bičių gyvenimas; galus formuojantys nariuotakojai; vandens paukščiai miestų tvenkiniuose.

Rekomenduojama įranga: išmanusis telefonas arba fotoaparatas, žiūronai, nešiojamas mikroskopas.

Žemėlapis:

Planas:

- Žygis prasideda prie Markučių dvaro muziejaus.
- Peržvelgiami prie Markučių dvaro esantys informaciniai stendai apie parko gamtą. Susipažinama su stenduose aprašyta programėlės *iNaturalist*, skirtos fiksuoti gamtinius stebėjimus, instrukcija.
- Aplankomas parke įrengtas „vabzdžių viešbutis“, skirtas prilioti pavieniui gyvenančias bites ir vapsvas. Dalyviai susipažįsta su pavienių bičių biologija ir apdulkintojų svarba ekosistemoje.

- Sustojama prie trūnijančio kelmo, kuriame gausų kolembolų, kitų smulkių trūnijančioje medienoje besiveisiančių organizmų. Surasti vabzdžiai ir grybai stebimi nešiojama mikroskopu.
- Parko takeliu leidžiamasi žemyn tvenkinio link. Pakeliui tyrinėjami seniausi parko medžiai, ant jų augančios samanos, kerpės, grybai, stebimi vandens paukščiams iškelti inkilai. Dalyviai bando įsivaizduoti, kaip dar nemokantys skraidyti paukščių jaunikliai nusileidžia ant žemės iš 10 metrų aukštyje pakabinto inkilo.
- Keliaujama Markučių tvenkinio pakrante, tyrinėjami vandenyje plaukiojantys paukščiai. Tvenkinyje dažnai stebimos klykuolės, didieji dančiasnapiai, didžiosios antys ir laukiai.
- Tvenkinio pakrante dalyviai apeina ratą. Stebimi vandens augalai – lūgnės, švendrai, nedrės ir kt. Taip pat iš arčiau tyrinėjami gluosnio lapai, ieškoma vabzdžių ir kitų nariuotakojų sukeltų gumbų – galų. Ant gluosnių dažnai veisiasi ir sukelia įdomios išvaizdos galus *Euura* genties pjūkleliai ir dvisparniai *Rabdophaga rosaria*.
- Grįžtama prie Markučių dvaro muziejaus. Žygis baigiasi. prie informacinių parko stendų. Renginio pabaiga.

Pagal šią programą 2022 metų spalio 2 dieną vykusio „Gamtos detektyvų“ žygio metu dalyviai aptiko, atpažino ir nufotografavo apie 70 organizmų rūšių. Didelė dalis dėmesį patraukusių organizmų buvo grybai – žvynuotoji skujagalvė, kislioji kelmuiukė bei į Lietuvos raudonąją knygą įrašyta ažuolinė kepena.

Visas „Gamtos detektyvų“ aptiktas rūšis galite stebėti čia:

<https://www.inaturalist.org/projects/markuciu-parkas-gd>

Šį biologinės įvairovės sąrašą gali pildyti kiekvienas, apsilankęs Markučių parke ir fotografuodamas organizmus bei dalindamasis jų nuotraukomis platformoje *iNaturalist*.

PAŽINTINIO ŽYGIO „GAMTOS DETEKTYVAI“ PALANGOJE PROGRAMA

Vieta: Palanga.

Rekomenduojamas laikas: gruodis-vasaris.

Atstumas: ~3 km

Trukmė: 2-3 val.

Temos: jūriniai bestuburiai; Lietuvoje žiemojančios jūrinės antys ir kiti vandens paukščiai; žiemą augantys grybai.

Rekomenduojama įranga: išmanusis telefonas arba fotoaparatas, žiūronai, nešiojamas mikroskopas.

Žemėlapis:

Planas:

- Žygis prasideda prie Ražės upės Juratės gatvėje.
- Žygiuojama palei Ražę. Stebimi parko medžiai, jų žievė ir pumpurai. Bandoma atpažinti lapus numetusias medžių rūšis. Jei nėra sniego, užduotį atlikti gali padėti ant žemės yrantys medžių lapai.

- Lėtas pasivaikščiojimas pajūriu, stebint bangų išmestus jūros bestuburius, dumblius, kitus organizmus. Smulkūs organizmai, tokie kaip samangyvių kolonijos, tyrinėjami nešiojamu mikroskopu. Samangyvis *Electra pilosa* lengvai surandamas prisitvirtinęs ant dumblio šakotojo banguolio, kurį dažnai ant kranto išmeta bangos.
- Priėjus Palangos tiltą, nagrinėjamas informacinis stendas apie globaliai nykstančias jūrinės antis. Susipažinama su jų biologija, nardymo sugebėjimais. Aiškinamasi paukščių priegaudos problema, kurią sukelia žvejyba jūros dugne statomais tinklais.
- Žygiuojama iki Palangos tilto pabaigos ir žiūronais ieškoma paukščių. Jūrinės antys, pavyzdžiui nuodėgulės, ledinės antys ir sidabrinė gaga, žiemoja Baltijos jūroje prie Lietuvos krantų, todėl jos dažnai stebimos Palangoje.
- Toliau žygiuojant pajūriu susipažinama su pajūrio kopų augmenija. Stebima muilinė guboją, raukšlėtalapis erškėtis, galimai ir kitos invazinės rūšys. Pakrantėje galima surasti bangų išmestų juodažiočių grundalų. Bandoma išsiaiškinti, kokias ekologines problemas sukelia šių organizmų plitimas Lietuvoje.
- Įžengiama į Palangos miesto botanikos parką. Parke lankomi seniausi parko medžiai, tyrinėjamos samanės, kerpės, grybai ir kiti ant medžių kamienų aptinkami organizmai.
- Parko takeliais grįžtama į miesto centrą. Žygis baigiasi.

Pagal šią programą 2023 metų sausio 27 dieną vykusio „Gamtos detektyvų“ žygio metu dalyviai aptiko, atpažino ir nufotografavo apie 30 gyvūnų, grybų ir augalų rūšių. Paplūdimyje buvo aptiktos midijos geldelės su prie jų prisitvirtinusiomis sėsliais vėžiagyviais jūrų gilėmis. Taip pat, buvo stebėta iš žiemos miego pabudęs stambus vandenyje nardantis vabalas – dusia. Ant trūnijančios medienos, pavyzdžiui medinių takelių smėlio kopose, buvo aptikta daug neįprastos išvaizdos grybų – lygusis tigliagybis, paprastasis ausiadyglis, paprastasis raudonspuogis ir kt.

Visas „Gamtos detektyvų“ aptiktas rūšis galite stebėti čia:

<https://www.inaturalist.org/projects/palanga-gd>

Šį biologinės įvairovės sąrašą gali pildyti kiekvienas, apsilankęs Palangoje ir fotografuodamas organizmus bei dalindamasis jų nuotraukomis platformoje *iNaturalist*.

PAŽINTINIO ŽYGIO „GAMTOS DETEKTYVAI“ ŽAGARĖJE PROGRAMA

Vieta: Žagarė.

Rekomenduojamas laikas: vasaris-kovas.

Atstumas: ~3 km

Trukmė: 2-3 val.

Temos: kerpių ir samanų įvairovė ant medžių kamienų; nariuotakojai žiemojantys trūnijančioje medienoje.

Rekomenduojama įranga: išmanusis telefonas arba fotoaparatas, žiūronai, nešiojamas mikroskopas.

Žemėlapis:

Planas:

- Žygis prasideda prie Žagarės dvaro.
- Žagarės dvaro pažintiniame dendrologiniame take lankomi seniausi parko medžiai, tyrinėjamos samanos, grybai ir kiti ant medžių kamienų aptinkami organizmai. Dalyviai

varžosi tarpusavyje bandydami surasti medį, ant kurio kamieno augtų didžiausia įvairovė kerpių.

- Tyrinėjama negyva mediena – trūnijantys kelmai, šakos, rąstai. Net ir šaltą žiemą nuplėšus gabalėlį medžio žievės, po ja galima aptikti vėdarėlių, šimtakojų, vabalų lervų, kolembolų ir pseudoskorpionų. Surasti smulkūs organizmai stebimi nešiojamu mikroskopu.
- Žygiuojama Švėtės upės užtvankos link. Upėje žiūronais stebimi vandens paukščiai. Parke visais metų laikais galima stebėti didžiąsias antis, laukius ir t.t.
- Lankomos istorinės žydų kapinės. Ant akmenų ir senų medžių tyrinėjamos kerpės, ieškomas kapinėse augantis storiausias Lietuvos šermukšnis.
- Grįžtama prie Žagarės dvaro. Lankomas Žagarės regioninio parko lankytojų centras. Žygis baigiasi.

Pagal šią programą 2023 metų vasario 22 dieną vykusio „Gamtos detektyvų“ žygio metu dalyviai aptiko, atpažino ir nufotografavo apie 20 organizmų rūšių. Didelę dalį stebėtų rūšių sudarė kerpės ir grybai, pavyzdžiui, paprastoji blakstientotė, kriaušinis pumpotaukšlis, uosinė ramalina ir negyvą medieną skaidanti rievėtoji anglenė.

Visas „Gamtos detektyvų“ aptiktas rūšis galite stebėti čia:

<https://www.inaturalist.org/projects/zagare-gd>

Šį biologinės įvairovės sąrašą gali pildyti kiekvienas, apsilankęs Žagarės regioniniame parke ir fotografuodamas organizmus bei dalindamasis jų nuotraukomis platformoje *iNaturalist*.

PAŽINTINIO ŽYGIO „GAMTOS DETEKTYVAI“ TROŠKŪNUOSE PROGRAMA

Vieta: Troškūnai.

Rekomenduojamas laikas: vasaris-kovas.

Atstumas: ~2 km

Trukmė: 1-2 val.

Temos: kerpių ir samanų įvairovė ant medžių kamienų; nariuotakojai žiemojantys trūnijančioje medienoje; Lietuvoje žiemojantys paukščiai.

Rekomenduojama įranga: išmanusis telefonas arba fotoaparatas, žiūronai, nešiojamas mikroskopas.

Žemėlapis:

Planas:

- Žygis prasideda Troškūnų girininkijos miško pažintinio tako pradžioje, prie Anykščių miškų urėdijos Miško muziejaus.
- Žygiuojama pažintiniu taku. Sustojama prie seniausių miško medžių (300 metų amžiaus ąžuolas, senolis uosis, 28 metrų aukščio pušis ir kt.), tyrinėjama samanų, kerpių ir grybų įvairovė ant medžių žievės.
- Miške klausomasi paukščių balsų. Miške dažnai stebimi pušų kamienų į viršų lipantys paukšteliai lipučiai, galima išgirti ir stebėti marguosius genius. Atviresnėse vietose medžių viršūnėse žiemą galima išgirsti svirbelius.

- Stebimi gyvūnų veiklos pėdsakai. Eglynuose lengva pastebėti voverių sugrauztų eglių kankorėžių. Jei yra šviežaus sniego, miškuose gausu su jokio kito gyvūno nesumaišomų voverių pėdsakų.
- Tyrinėjama negyva mediena – trūnijantys kelmai, šakos, rąstai. Net ir šaltą žiemą nuplėšus gabalėlį medžio žievės, po ja galima aptikti vėdarėlių, šimtakojų, vabalų lervų, kolembolų ir pseudoskorpionų. Surasti smulkūs organizmai stebimi nešiojama mikroskopu.
- Priėjus pažintinio tako pabaiga grįžtama atgal tuo pačiu keliu. Žygis baigiasi.

Pagal šią programą 2023 metų vasario 23 dieną vykusio „Gamtos detektyvų“ žygio metu dalyviai aptiko, atpažino ir nufotografavo apie 40 organizmų rūšių. Dalyviams pasisekė šermukšnių viršūnėse pastebėti būrelį Lietuvoje žiemojančių svirbelių, iš kitų žvirblinių paukščių išsiskiriančiu kuoduku ant galvos. Ten, kur sniego danga nebuvo stora, pavyko aptikti ir jau sudžiūvusių, bet dar atpažįstamų miško augalų, pavyzdžiui su grybais simbiozę sudarančią orchidėją – rusvąją lizduolę.

Visas „Gamtos detektyvų“ aptiktas rūšis galite stebėti čia:

<https://www.inaturalist.org/projects/troskunai-gd>

Šį biologinės įvairovės sąrašą gali pildyti kiekvienas, apsilankęs Troškūnų girininkijos miško pažintiniame take ir fotografuodamas organizmus bei dalindamasis jų nuotraukomis platformoje *iNaturalist*.

PAŽINTINIO ŽYGIO „GAMTOS DETEKTYVAI“ KREKENAVOS REGIONINIAME PARKE PROGRAMA

Vieta: Girinio pažintinis takas, esantis Krekenavos regioniniame parke.

Rekomenduojamas laikas: vasaris-kovas.

Atstumas: ~1 km

Trukmė: 1-2 val.

Temos: kerpių ir samanų įvairovė ant medžių kamienų ir akmenų; stambių žinduolių reikšmė žmogui ir gamtai; žiemą ir pavasarį aktyvių gyvūnų veiklos pėdsakai.

Rekomenduojama įranga: išmanusis telefonas arba fotoaparatas, žiūronai, nešiojamas mikroskopas.

Žemėlapis:

Planas:

- Žygis prasideda šalia mašinų stovėjimo aikštelės prie įėjimo į Girinio pažintinį taką.
- Žygiuojama pažintiniu taku, atkreipiant dėmesį į informacinius standus apie Lietuvoje augančių medžių rūšis, miškuose aptinkamus paukščius ir žvėris. Suręstuose nameliuose lankytojams galima susipažinti su medžiotojams svarbiais Lietuvos miškuose gyvenančiais žinduoliais.
- Sustojama prie seniausių miško medžių, tyrinėjama samanų, kerpių ir grybų įvairovė ant medžių žievės.

- Miške klausomasi paukščių balsų. Miške dažnai stebimi pušų kamieniu į viršų lipantys paukšteliai lipučiai, galima išgirti ir stebėti marguosius genius, kėkštus, bukučius, didžiąsias, mėlynąsias, pilkąsias ir koduotąsias zyles.
- Stebimi gyvūnų veiklos pėdsakai, susipažįstama su žiemą ir ankstyvą pavasarį aktyvių gyvūnų įvairove. Eglynuose lengva pastebėti voverių sugražtų eglių kankorėžių. Jei yra sniego, miškuose gausu su jokio kito gyvūno nesumaišomų voverių pėdsakų.
- Tyrinėjama negyva mediena – trūnijantys kelmai, šakos, rąstai. Net ir šaltą žiemą nuplėšus gabalėlį medžio žievės, po ja galima aptikti vėdarėlių, šimtakojų, vabalų lervų, kolembolų ir pseudoskorpionų. Surasti smulkūs organizmai stebimi nešiojamu mikroskopu.
- Sustojimas prie akmens Rapolo. Tyrinėjamos kerpės, samanės ir kita gyvybė ant jo paviršiaus.
- Sustojama prie žvėrių aptvaro. Dalyviai susipažįsta su stambių žvėrių, tokių kaip stumbrai ir elniai, svarba ekosistemoms.
- Apėjus ratą ir sugrįžus į pažintinio tako pradžią, žygis baigiamas.

Pagal šią programą 2023 metų kovo 8 dieną vykusio „Gamtos detektyvų“ žygio metu dalyviai aptiko, atpažino ir nufotografavo apie 20 organizmų rūšių. Ant po medžiais yrančių lapų buvo stebimas grybas klevinis žvynokas, o ant eglių kankorėžių žvynelių surasta įdomios išvaizdos erškėtinė žvaigždrūdė. Ten, kur sniego danga nebuvo stora, pavyko aptikti ir jau sudžiūvusių, bet dar atpažįstamų miško augalų, pavyzdžiui su grybais simbiozę sudarančią orchidėją – rusvąją lizduolę.

Visas „Gamtos detektyvų“ aptiktas rūšis galite stebėti čia:

<https://www.inaturalist.org/projects/girinio-pazintinis-takas-gd>

Šį biologinės įvairovės sąrašą gali pildyti kiekvienas, apsilankęs Girinio pažintiniame take ir fotografuodamas organizmus bei dalindamasis jų nuotraukomis platformoje *iNaturalist*.

PAŽINTINIO ŽYGIO „GAMTOS DETEKTYVAI“ TYRŲ TAKE PROGRAMA

Vieta: Tyrų takas, esantis Kliošių kraštovaizdžio draustinyje.

Rekomenduojamas laikas: kovas-balandis.

Atstumas: ~6 km

Trukmė: 4 val.

Temos: unikali buveinė – aliuvinės pievos; vienas rečiausių Lietuvos augalų – pajūrinis sotvaras; pelkių ir šlapynių organizmai.

Rekomenduojama įranga: išmanusis telefonas arba fotoaparatas, žiūronai, nešiojamas mikroskopas, apsauginės priemonės nuo erkių.

Žemėlapis:

Planas:

- Žygis prasideda Tyrų tako pradžioje prie mašinų stovėjimo aikštelės ir tilto per Vilhelmo kanalą.
- Žygiuojama pažintiniu Tyrų taku, atkreipiant dėmesį į informacinius standus apie Kliošių kraštovaizdžio draustinio gamtines vertybes.
- Sustojama prie pajūrinio sotvaro augavietės. Jo augavietė pažymėta ženklais. Susipažinama su šiuo Lietuvoje retu ir į saugomų organizmų sąrašą įrašytu augalu.
- Sustojimai prie storiausių pažintinio tako medžių, tyrinėjama samanų, kerpių ir grybų įvairovė ant medžių žievės. Mikroskopu stebimos sieninės geltonkerpės ir kitų kerpių sudėtinės dalys.
- Sustojimas pelkėje. Susipažinimas su kiminiais ir kitais tipiniais pelkių augalais.

- Pasiekiamos aliuvinės pievos. Apžvalginiame bokštelyje aiškinamasi šios buveinės svarba, susipažinama su būdingomis rūšimis bei globaliai nykstančiu paukšteliu – meldine nedrinuke. Žiūronais pievoje stebimi paukščiai. Jų identifikacijai gali padėti bokštelyje įrengtas informacinis stendas.
- Tuo pačiu keliu grįžtama į tako pradžią. Žygis baigiamas.

Pagal šią programą 2023 metų kovo 16 dieną vykusio „Gamtos detektyvų“ žygio metu dalyviai aptiko, atpažino ir nufotografavo apie 60 organizmų rūšių. Dalyviams žygio metu pavyko aptikti žinduolių kaulų liekanų, po grumtynių likusių neatpažinto žvėries kailio kuokštų ir net iš žiemos miego atsibudusią ir saulėje besišildančią angį.

Visas „Gamtos detektyvų“ aptiktas rūšis galite stebėti čia:

<https://www.inaturalist.org/projects/kliosiu-krastovaizdzio-draustinis-gd>

Šį biologinės įvairovės sąrašą gali pildyti kiekvienas, apsilankęs Tyrų take ir fotografuodamas organizmus bei dalindamasis jų nuotraukomis platformoje *iNaturalist*.

PAŽINTINIO ŽYGIO „GAMTOS DETEKTYVAI“ GARGŽDUOSE PROGRAMA

Vieta: Laugalių parkas (Gargždai).

Rekomenduojamas laikas: kovas-balandis.

Atstumas: ~1,5 km

Trukmė: 1-2 val.

Temos: pavienių bičių gyvenimas; nariuotakojai žiemojantys trūnijančioje medienoje.

Rekomenduojama įranga: išmanusis telefonas arba fotoaparatas, žiūronai, nešiojamas mikroskopas, apsauginės priemonės nuo erkių.

Žemėlapis:

Planas:

- Žygiuojama taku Gargžduose, Laugalių parke, esančiame prie Gargždų vaikų ir jaunimo laisvalaikio centro.
- Peržvelgiami informaciniai stendai apie parko biologinę įvairovę. Aplankomas parke įrengtas „vabzdžių viešbutis“, skirtas privilioti pavieniui gyvenančias bites ir vapsvas. Dalyviai susipažįsta su pavienių bičių biologija ir apdulkintojų svarba ekosistemoje.
- Sustojama prie storiausių parko medžių, tyrinėjama samanų, kerpių ir grybų įvairovė ant medžių žievės.
- Ieškoma pavasario ženklų – sprogstantys kačiukai, žydinčios snieguolės, šalpusniai, lazdynai ir t.t.

- Tyrinėjama negyva mediena – trūnijantys kelmai, šakos, rąstai. Net ir šaltą žiemą nuplėšus gabalėlį medžio žievės, po ja galima aptikti vėdarėlių, šimtakojų, vabalų lervų, kolembolų ir pseudoskorpionų. Surasti smulkūs organizmai stebimi nešiojama mikroskopu. Dalyviai diskutuoja apie negyvos medienos reikšmę ekosistemai ir kas nutinka, jei tokią medieną žmonės pašalina iš miško.
- Apėjus ratą ir sugrįžus prie Gargždų vaikų ir jaunimo laisvalaikio centro, žygis baigiamas.

Pagal šią programą 2023 metų kovo 16 dieną vykusio „Gamtos detektyvų“ žygio metu dalyviai aptiko, atpažino ir nufotografavo apie 20 organizmų rūšių. Buvo stebimi neseniai iš žiemos nubudę vabzdžiai, pavyzdžiui marganugarė skydblakė ir drebulinis šeriasprindis. Taip pat buvo stebimi daugiamečiai ir nuo praėjusių metų išlikę augalai. Tarp rudeni nukritusių lapų buvo atrastos obuoliškosios gumbavapsvės galų liekanos – šio vabzdžio lervutės vystosi obuolius primenančiuose gumbeliuose, kuriuos suformuoja ant ąžuolo lapų.

Visas „Gamtos detektyvų“ aptiktas rūšis galite stebėti čia:

<https://www.inaturalist.org/projects/gargzdu-vaiku-ir-jaunimo-laisvalaikio-centras-gd>

Šį biologinės įvairovės sąrašą gali pildyti kiekvienas, apsilankęs Laugalių parke ir fotografuodamas organizmus bei dalindamasis jų nuotraukomis platformoje *iNaturalist*.

PAŽINTINIO ŽYGIO „GAMTOS DETEKTYVAI“ AUKŠTUMALOS PELKĖJE PROGRAMA

Vieta: Aukštumalos pelkės pažintinis takas.

Rekomenduojamas laikas: kovas-balandis.

Atstumas: ~4 km

Trukmė: 2,5 val.

Temos: negyvos medienos reikšmė ekosistemoms; tipiniai aukštapelkių augalai.

Rekomenduojama įranga: išmanusis telefonas arba fotoaparatas, žiūronai, nešiojamas mikroskopas, apsauginės priemonės nuo erkių.

Žemėlapis:

Planas:

- Žygis prasideda Aukštumalos pelkės pažintinio tako pradžioje prie mašinų stovėjimo aikštelės.
- Žygiuojama pažintiniu taku, atkreipiant dėmesį į informacinius stendus apie Nemuno deltos regioninio parko gamtines vertybes.
- Tyrinėjama negyva mediena ir po jos žieve aptinkami organizmai, susipažinama su trūnijančios medienos reikšmę ekosistemai. Net ir žiemą ar ankstyvą pavasarį po trūnijančio medžio žieve gausų kolembolų, vėdarėlių, šimtakojų ir kitų smulkių organizmų. Surasti vabzdžiai ir grybai stebimi nešiojamu mikroskopu.
- Stebimi tipiniai aukštapelkių augalai. Ieškoma spanguolių (kartais galima pamatyti pernykščių uogų), mėlynių, vaivorų, viržių ir kt. Susipažinama su kiminu – aukštapelkę

formuojančia samana. Dalyviai bando išsiaiškinti, kaip atsiranda aukštapelkė ir durpynai.

- Atkreipiama dėmesį į senas, bet tik kelių metrų aukščio aukštapelkėje augančias pušis. Dalyviai susipažįsta su sulėtėjusiu jų gyvenimu.
- Lipama į apžvalgos bokštelį. Žiūronais stebimi pelkės paukščiai. Kalbama apie pelkių sausinimo žalą ekosistemai.
- Pasiekus pažintinio tako pabaigą, žygiuojama atgal tuo pačiu keliu. Žygis baigiamas.

Pagal šią programą 2023 metų kovo 17 dieną vykusio „Gamtos detektyvų“ žygio metu dalyviai aptiko, atpažino ir nufotografavo apie 50 organizmų rūšių. Žygeiviai išmoko atpažinti gailį, viržį, saidrą ir kitus tipinius aukštapelkių augalus, taip pat pastebėjo gulbių ir kitų iš šiltų kraštų parskrendančių paukščių būrius.

Visas „Gamtos detektyvų“ aptiktas rūšis galite stebėti čia:

<https://www.inaturalist.org/projects/aukstumalos-pazintinis-takas-gd>

Šį biologinės įvairovės sąrašą gali pildyti kiekvienas, apsilankęs Aukštumalos pelkės pažintiniame take ir fotografuodamas organizmus bei dalindamasis jų nuotraukomis platformoje *iNaturalist*.

PAŽINTINIO ŽYGIO „GAMTOS DETEKTYVAI“ AMALVOS PELKĖJE PROGRAMA

Vieta: Amalvos pelkės pažintinis takas.

Rekomenduojamas laikas: kovas-balandis.

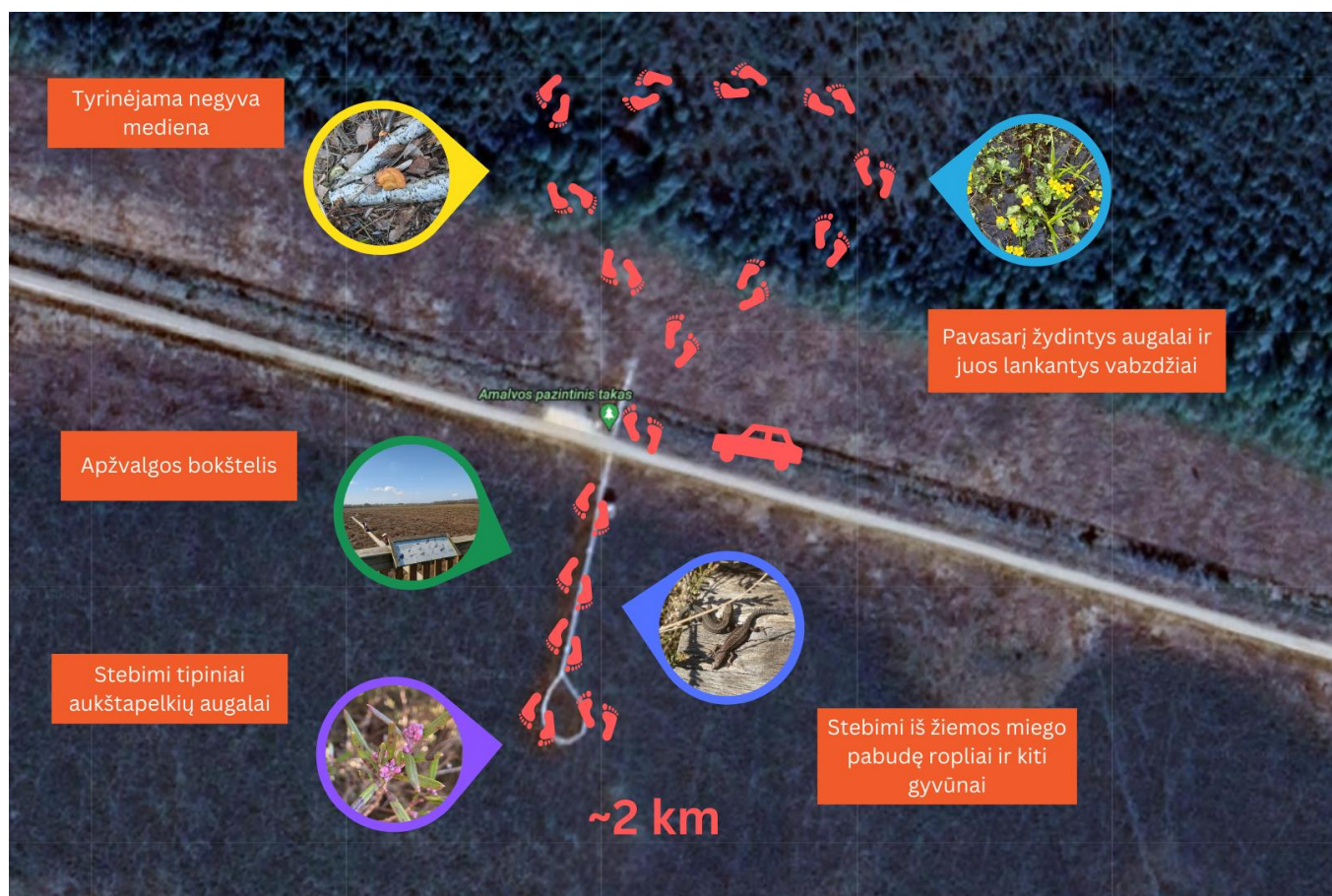
Atstumas: 1-2 km

Trukmė: 2 val.

Temos: ankstyvą pavasarį žydintys augalai ir juos lankantys vabzdžiai; negyvos medienos reikšmė ekosistemoms; tipiniai aukštapelkių augalai.

Rekomenduojama įranga: išmanusis telefonas arba fotoaparatas, žiūronai, nešiojamas mikroskopas, apsauginės priemonės nuo erkių.

Žemėlapis:

Planas:

- Žygis prasideda Amalvos pelkės pažintinio tako pradžioje.
- Žygiuojama pažintiniu taku, atkreipiant dėmesį į informacinius standus apie pelkės gamtines vertybes.
- Stebimi tipiniai aukštapelkių augalai. Ieškoma spanguolių (kartais galima pamatyti pernykščių uogų), bruknių, mėlynių, vaivorų, viržių ir kt. Susipažįstama su kiminu – aukštapelkę formuojančia samana. Dalyviai bando išsiaiškinti, kaip atsiranda aukštapelkė ir durpynai. Tyrinėjant augalus galima pastebėti ir saulėje besišildančių gyvavedžių driežų bei angių.

- Lipama į apžvalgos bokštelį. Žiūronais stebimi pelkės paukščiai. Kalbama apie pelkių sausinimo žalą ekosistemai.
- Grįžus į pažintinio tako pradžią, takeliu žygiuojama į mišką kitoje kelio pusėje.
- Tyrinėjama negyva mediena ir po jos žieve aptinkami organizmai, susipažįstama su trūnijančios medienos reikšmę ekosistemai. Net ir žiemą ar ankstyvą pavasarį po trūnijančio medžio žieve gausų kolembolų, vėdarėlių, šimtakojų ir kitų smulkių organizmų. Surasti vabzdžiai ir grybai stebimi nešiojamu mikroskopu.
- Tyrinėjami ankstyvą pavasarį trumpai žydintys augalai (efemeroidai), juos lankantys vabzdžiai bei kiti miško gyvūnai, grybai ir augalai. Tokiu laiku stebimos žiedų nektaru mintančios musės zvimbeklės, iš žiemos miego pabudusios pavieniui gyvenančios bitės, laukinės bites parazituojančios gegužvabalio lervos ir kt.
- Apėjus maždaug 1 km ilgio ratą miško takeliu grįžtama į žygio pradžios vietą. Žygis baigiamas.

Pagal šią programą 2023 metų balandžio 18 dieną vykusio „Gamtos detektyvų“ žygio metu dalyviai aptiko, atpažino ir nufotografavo apie 60 organizmų rūšių. Žygiuodami mediniu pelkėje įrengtu taku, dalyviai aptiko porėlę gyvavedžių driežų, o kai kuriems dalyviams pasisėkė fotoaparatu pagauti pro kojas greitai prašliaužusią paprastąją angį.

Visas „Gamtos detektyvų“ aptiktas rūšis galite stebėti čia:

<https://www.inaturalist.org/projects/aukstumalos-pazintinis-takas-gd>

Šį biologinės įvairovės sąrašą gali pildyti kiekvienas, apsilankęs trumpiausiam Lietuvos pažintiniame take Amalvos pelkėje ir fotografuodamas organizmus bei dalindamasis jų nuotraukomis platformoje *iNaturalist*.

PAŽINTINIO ŽYGIO „GAMTOS DETEKTYVAI“ METELIŲ REGIONINIAME PARKE PROGRAMA

Vieta: Bijotų-Širvinto miško pažintinis takas, esantis Metelių regioniniame parke.

Rekomenduojamas laikas: kovas-balandis.

Atstumas: 3,5 km

Trukmė: 2-3 val.

Temos: vandens bestuburiai gyvūnai; šluotinis raipstas ir kitos invazinės rūšys; ankstyvą pavasarį trumpai žydintys augalai ir juos lankantys vabzdžiai.

Rekomenduojama įranga: išmanusis telefonas arba fotoaparatas, entomologiniai tinkleliai, graibštas vandens bestuburiams, žiūronai, nešiojamas mikroskopas, apsauginės priemonės nuo erkių.

Žemėlapis:

Planas:

- Žygis prasideda prie Metelių regioninio parko lankytojų centro.
- Žygiuojama Bijotų-Širvinto miško pažintiniu taku, atkreipiant dėmesį į informacinius stendus apie Metelių regioninio parko gamtines vertybes. Pažintinis takas pažymėtas dažais ant medžių.
- Perėjus mašinų kelią, pakelėje tikėtina aptikti vieną iš invazinių organizmų – šluotinį raipstą, kurio stiebai žali išlieka visus metus. Dalyviai gali diskutuoti, kiek žalos Lietuvos gamtai sukėlė prieš kelis dešimtmečius buvusi įprasta svetimžemių rūšių introdukcija. Kelyje gali būti stebimos ir kitos invazinių organizmų rūšys – uosialapis klevas, baltažiedė robinija, gausialapis lubinas.

- Tyrinėjami ankstyvą pavasarį trumpai žydintys augalai (efemeroidai), juos lankantys vabzdžiai bei kiti miško gyvūnai, grybai ir augalai. Tokiu laiku stebimos žiedų nektaru mintančios musės zvimbeklės, iš žiemos miego pabudusios pavieniui gyvenančios bitės, laukinės bites parazituojančios gegužvabalio lervos ir kt.
- Prie vandens telkinio tinkleliu ir žiūronais tyrinėjami vandenyje ir ant vandens aptinkami gyvūnai. Naudojantis vandens bestuburių vadovu atpažįstami iš vandens ištraukti gyvūnai. Puiki proga dalyviams dalintis žiniomis apie Metelių regioninio parko simbolį – balinį vėžlį.
- Sustojama prie seniausių miško medžių, tyrinėjama samanų, kerpių ir grybų įvairovė ant medžių žievės. Mikroskopu stebimos sieninės geltonkerpės ir kitų kerpių sudėtinės dalys.
- Tuo pačiu keliu sugrįžtama į pažintinio tako pradžią, žygis baigiamas.

Pagal šią programą 2023 metų balandžio 18 dieną vykusio „Gamtos detektyvų“ žygio metu dalyviai aptiko, atpažino ir nufotografavo apie 50 organizmų rūšių. Tokiu metu jau žydėjo muskusiniai ūksminai ir pavasarinės ankstyvės, o į entomologinį tinklelį papuolė daugybė rūšių vabzdžių ir kitų nariuotakojų. Dalyviams buvo smalsu nešiojamu mikroskopu stebėti pagautą iksodinę erkę, galinčią įsisiurbti ir žmogui.

Visas „Gamtos detektyvų“ aptiktas rūšis galite stebėti čia:

<https://www.inaturalist.org/projects/meteliu-regioninis-parkas-gd>

Šį biologinės įvairovės sąrašą gali pildyti kiekvienas, apsilankęs Bijotų-Širvinto miško pažintiniame take ir fotografuodamas organizmus bei dalindamasis jų nuotraukomis platformoje *iNaturalist*.

PAŽINTINIO ŽYGIO „GAMTOS DETEKTYVAI“ ŪLOS KRAŠTOVAIZDŽIO DRAUSTINYJE PROGRAMA

Vieta: Ūlos kraštovaizdžio draustinis.

Rekomenduojamas laikas: kovas-gegužė.

Atstumas: 2 km

Trukmė: 2 val.

Temos: blakės, vabalai ir kiti vandens bestuburiai aptinkami šaltiniuose; ankstyvą pavasarį trumpai žydintys augalai ir juos lankantys vabzdžiai; gumbelius ant augalų lapų ir stiebų formuojantys gyvūnai.

Rekomenduojama įranga: išmanusis telefonas arba fotoaparatas, entomologiniai tinkleliai, graibštas vandens bestuburiams, žiūronai, nešiojamas mikroskopas, apsauginės priemonės nuo erkių.

Žemėlapis:

Planas:

- Žygis prasideda šalia mašinų stovėjimo aikštelės prie Mančiagirės skardžių Ūlos kraštovaizdžio draustinyje.
- Žygiuojama laiptais žemyn, pakeliui stebint miško augmeniją. Stebimi ant augalų lapų ir stiebų nariuotakojų suformuoti gumbeliai. Pačioje tako pradžioje bet kuriuo metų laiku lengva pastebėti *Adelges abietis* sukeltus gumbelius ant eglių šakelių. Aiškinamasi, kokie gyvūnai ir kodėl sukelia tokius darinius (galus) ant augalų.

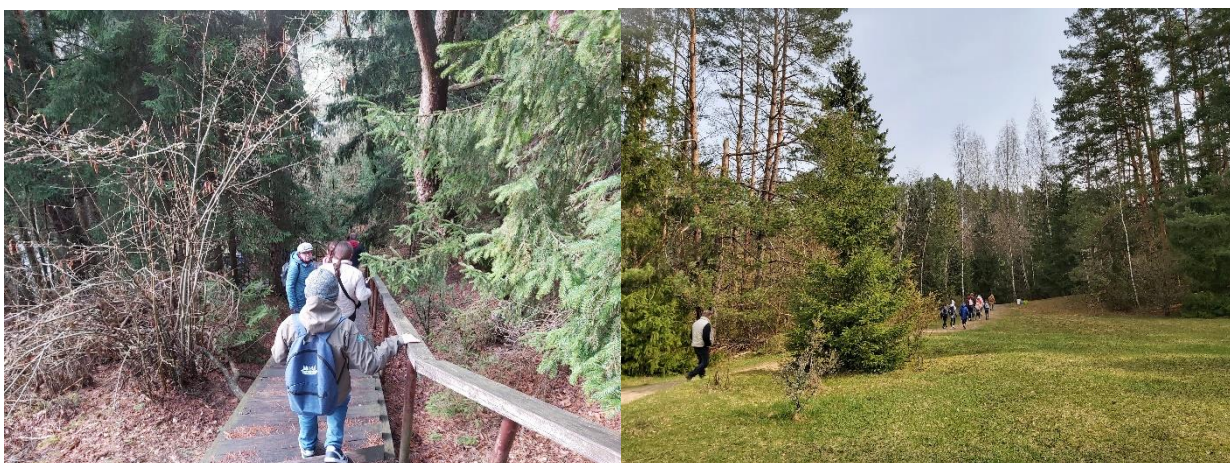
- Žygiuojama prie Ūlos akies, atkreipiant dėmesį į informacinius stendus apie apylinkėse aptinkamas gyvūnų ir augalų rūšis, Ūlos šaltinį ir jo susidarymo paaiškinimą bei kitas parko vertybes.
- Ūlos akyje stebimi varliagyviai ir bestuburiai gyvūnai. Šaltinio paviršiuje visada plaukioja vandens čiuožikai, kartais stebimi vabalai sukučiai, o giliau galima pastebėti nugarplaukų, irklablakių ir dusių.
- Upės slėnyje tyrinėjami pavasarį žydintys drėgnas vietas mėgstantys augalai. Prie vandens telkinio tinkleliu ir mikroskopu tyrinėjami vandenyje ir ant vandens aptinkami gyvūnai. Pavasarį šaltinį iš visų pusių supa pražangialapės blužnutės ir kiti drėgnas vietas mėgstantys augalai. Taip pat šalia Ūlos akies gausu geltonžiedžių ir baltažiedžių plukių, muskusinių ūksminių ir kt.
- Toliau žygiuojama Ūlos akį supančiu mišku. Tyrinėjama negyva mediena – trūnijantys kelmai, šakos, rąstai. Nuplėšus gabalėlį medžio žievės, po ja galima aptikti vėdarėlių, šimtakojų, vabalų lervų, kolembolų ir pseudoskorpionų. Surasti smulkūs organizmai stebimi nešiojamo mikroskopu. Dalyviai diskutuoja apie negyvos medienos reikšmę ekosistemai ir kas nutinka, jei tokią medieną žmonės pašalina iš miško.
- Tyrinėjami pavasarį žydinčius augalus lankantys vabzdžiai. Tokiu laiku stebimos žiedų nektaru mintančios musės zvimbeklės, iš žiemos miego pabudusios pavieniui gyvenančios bitės, ant žiedų tupinčios laukinės bitės parazituojančios gegužvabalio lervos ir kt.
- Pasiekus takelio pabaigą, grįžtama į žygio pradžios vietą. Žygis baigiasi.

Pagal šią programą 2023 metų balandžio 19 dieną vykusio „Gamtos detektyvų“ žygio metu dalyviai aptiko, atpažino ir nufotografavo apie 20 organizmų rūšių.

Visas „Gamtos detektyvų“ aptiktas rūšis galite stebėti čia:

<https://www.inaturalist.org/projects/ulos-akis-gd>

Šį biologinės įvairovės sąrašą gali pildyti kiekvienas, apsilankęs Ūlos kraštovaizdžio draustinyje ir fotografuodamas organizmus bei dalindamasis jų nuotraukomis platformoje *iNaturalist*.

PAŽINTINIO ŽYGIO „GAMTOS DETEKTYVAI“ GRAŽUTĖS REGIONINIAME PARKE PROGRAMA

Vieta: Salako pažintinis takas, esantis Gražutės regioniniame parke.

Rekomenduojamas laikas: balandis-gegužė.

Atstumas: 3 km

Trukmė: 3 val.

Temos: antys, kragai, narai ir kiti vandens paukščiai; grybų įvairovė juodalksių ir beržų miške; kraujasiurbių uodų gyvenimo ciklas.

Rekomenduojama įranga: išmanusis telefonas arba fotoaparatas, entomologiniai tinkleliai, graibštas vandens bestuburiams, žiūronai, nešiojamas mikroskopas, apsauginės priemonės nuo erkių, guminiai batai, stiklainis ar kitas indas vandeniui semti.

Žemėlapis:

Planas:

- Žygis prasideda prie Salako ozo (Ežero gatvė, Salakas).
- Žygiuojama Salako ozo miško takeliu. Dalyviai bando įsivaizduoti Salako teritorijos kraštovaizdį ir biologinę įvairovę paskutinio ledynmečio metu, kai susiformavo šis kalvagūbris.
- Tyrinėjama miško samanų, kerpių ir grybų įvairovė. Salako ozo viršuje galima aptikti neįprastos išvaizdos grybą žvaigždulį. Pavasarį stebimi rudenį susiformavę šio grybo vaisiakūniai.

- Tyrinėjami ankstyvą pavasarį trumpai žydintys augalai (efemeroidai), juos lankantys vabzdžiai bei kiti miško gyvūnai, grybai ir augalai. Tokiu laiku stebimos žiedų nektaru mintančios musės zvimbeklės, iš žiemos miego pabudusios pavieniui gyvenančios bitės, laukinės bites parazituojančios gegužvabalio lervos ir kt.
- Įžengus į Salako paplūdimį tinkleliu ir žiūronais tyrinėjami Luodžio ežere aptinkami gyvūnai. Naudojantis vandens bestuburių vadovu atpažįstami iš vandens ištraukti vėžiagyviai ir vabzdžiai.
- Žygiuojama mediniu taku, įrengtu ežero pakrantėje.
- Medinį taką supančiose balose ieškoma kraujasiurbių uodų lervų – negiliose balose balandžio-gegužės mėnesiais jų aptinkama labai daug. Vandens paviršiuje stiklainiu staigiu judesiu pasemiami šiek tiek vandens. Pagavus uodų lervų, stebimi jų judesiai, anatomija ir elgsena. Lervos kūno gale matomas kvėptukas, kurį vabzdys ramybės būsenoje laiko vandens paviršiuje ir taip sugeba kvėpuoti po vandeniu. Kartais stebimos ir uodų lėliukės.
- Užkilus į apžvalgos bokštą stebimas kraštovaizdis, žiūronais stebimi vandens paukščiai. Bandoma pastebėti Gražutės regioniniame parke aptinkamą juodakaklį narą, kuris įrašytas į Lietuvos raudonąją knygą.
- Mediniam takui pasibaigus ir priėjus jo gale įrengtą poilsiavietę, žygis baigiamas.

Pagal šią programą 2023 metų balandžio 21 dieną vykusio „Gamtos detektyvų“ žygio metu dalyviai aptiko, atpažino ir nufotografavo apie 70 organizmų rūšių. Žygiuojant mediniu taku buvo pastebėta daugybė grybų ir į juos panašių organizmų, pavyzdžiui, beržinis pintenis, plačiataurė, ažuolinis vinguris ir gleivūnas pumpotaukšlinė retikuliarija. Taip pat, dalyviams nuostabą sukėlė ant juodalksio šaknų pastebėti gumbai, kuriuos suformavo bakterijos *Frankia alni*.

Visas „Gamtos detektyvų“ aptiktas rūšis galite stebėti čia:

<https://www.inaturalist.org/projects/salakas-gd>

Šį biologinės įvairovės sąrašą gali pildyti kiekvienas, apsilankęs Salako pažintiniame take ir fotografuodamas organizmus bei dalindamasis jų nuotraukomis platformoje *iNaturalist*.

PAŽINTINIO ŽYGIO „GAMTOS DETEKTYVAI“ ALYTUJE PROGRAMA

Vieta: Vidzgirio botaninis draustinis.

Rekomenduojamas laikas: balandis-gegužė.

Atstumas: 4 km

Trukmė: 3 val.

Temos: vėžiagyviai ir vabzdžiai pavasarį atsirandančiose laikinose balose; tuščiaviduris rūtenis ir kiti pavasarį žydintys augalai; gyvybė senuose ąžuoluose.

Rekomenduojama įranga: išmanusis telefonas arba fotoaparatas, entomologiniai tinkleliai, graibštas vandens bestuburiams, žiūronai, apsauginės priemonės nuo erkių, guminiai batai, stiklainis ar kitas indas vandeniui semti.

Žemėlapis:

Planas:

- Žygis prasideda prie įėjimo į Vidzgirio mišką (Skalvos gatvės pabaigoje).
- Tyrinėjami ankstyvą pavasarį žydintys augalai, juos lankantys vabzdžiai bei kiti miško gyvūnai, grybai ir augalai. Tokiu laiku stebimos žiedų nektaru mintančios musės

zvimbeklės, iš žiemos miego pabudusios pavieniui gyvenančios bitės, laukinės bites parazituojančios gegužvabalio lervos ir kt.

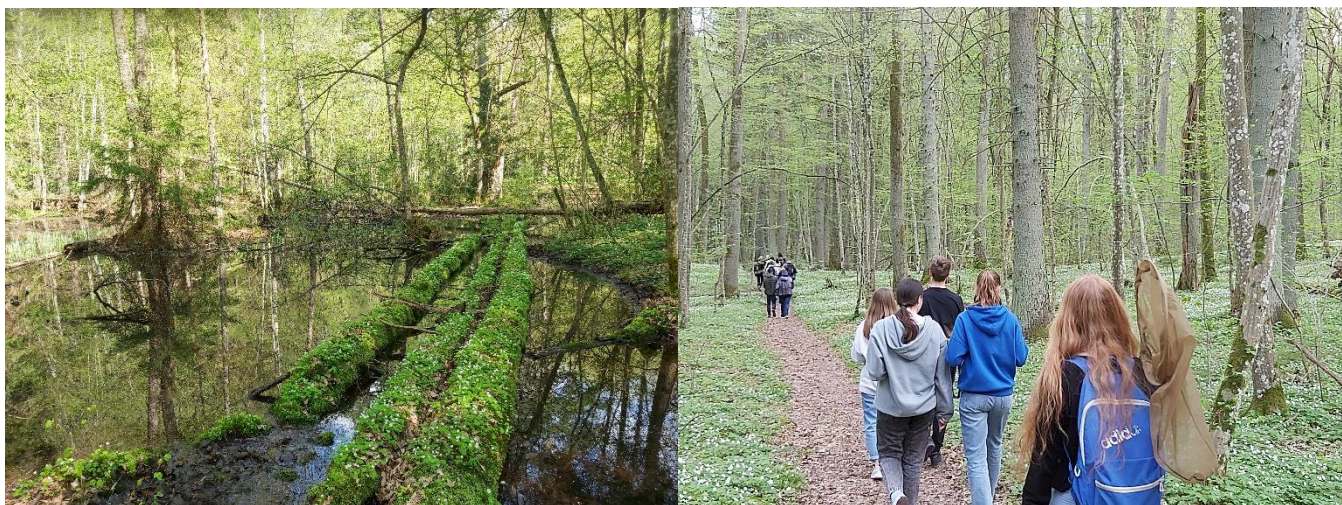
- Vidzgirio miške pavasarį gausu negilių balų. Jose ieškoma kraujasiurbių uodų lervų, kurių negiliose balose aptinkama labai daug. Vandens paviršiuje stiklainiu staigiu judesiu pasemiamas šiek tiek vandens. Pagavus uodų lervą, stebimi jų judesiai, anatomija ir elgsena. Lervos kūno gale matomas kvėptukas, kurį vabzdys ramybės būsenoje laiko vandens paviršiuje ir taip sugeba kvėpuoti po vandeniu. Kartais stebimos ir uodų lėliukės.
- Vidzgirio balose aptinkami ir kiti įdomūs organizmai – Lietuvoje mažai ištirtinėti skydvėžiai ir bešarviai vėžiagyviai. Geriausia šių stambių vėžiagyvių ieškoti balandžio antroje pusėje. Balose aptikus tokius organizmus rekomenduojama pranešti juos tyrinėjantiems mokslininkams ar kitiems gamtininkams, nes taip būtų prisidedama prie šių rūšių ištirtumo Lietuvoje.
- Tyrinėjama negyva mediena, po žieve aptinkami organizmai, susipažinama su trūnijančios medienos reikšme ekosistemai. Ieškoma senų ąžuolų, kuriuose galimai įsikūręs į Lietuvos raudonąją knygą įrašytas retas vabalas niūriaspalvis auksavabalis.
- Didžiausiame Lietuvos vientisame skroblyne tyrinėjama biologinė įvairovė. Susipažinama su miške aptinkamu tuščiaviduriu rūteniu ir kitomis augalų rūšimis, įrašytomis į Lietuvos raudonąją knygą.
- Nusileidžiama prie Nemuno. Žiūronais stebimi vandens paukščiai.
- Trumpinant kelią sugrįžtama į žygio pradžios vietą. Žygis baigiamas.

Pagal šią programą 2023 metų balandžio 25 dieną vykusio „Gamtos detektyvų“ žygio metu dalyviai aptiko, atpažino ir nufotografavo apie 60 organizmų rūšių. Vienas jų – chlorofilo neturintis parazitinis augalas gegužinė žvynašaknė. Taip pat žygeiviams pavyko pamatyti daugiametę blizgę – augalą, kurio jau nebėra naujausiame Lietuvos raudonosios knygos leidime, nes šalyje jo būklė pagerėjo.

Visas „Gamtos detektyvų“ aptiktas rūšis galite stebėti čia:

<https://www.inaturalist.org/projects/vidzgirio-botaninis-draustinis-qd>

Šį biologinės įvairovės sąrašą gali pildyti kiekvienas, apsilankęs Salako pažintiniame take ir fotografuodamas organizmus bei dalindamasis jų nuotraukomis platformoje *iNaturalist*.

PAŽINTINIO ŽYGIO „GAMTOS DETEKTYVAI“ KULAUTUVOJE PROGRAMA

Vieta: Kulautuvos miškas.

Rekomenduojamas laikas: balandis-gegužė.

Atstumas: 2 km

Trukmė: 1-2 val.

Temos: tipiniai pušynų augalai; negyvos medienos reikšmė ekosistemai; vabzdžiai entomologiniame draustinyje.

Rekomenduojama įranga: išmanusis telefonas arba fotoaparatas, nešiojamas mikroskopas, entomologiniai tinkleliai, graibštas vandens bestuburiams, žiūronai, apsauginės priemonės nuo erkių.

Žemėlapis:

Planas:

- Žygiuojama vienu iš Kulautuvos pėsčiųjų sveikatingumo takų (pradžia – Pušyno g. 23).
- Pušyne susipažįstama su įprastais tokios buveinės augalais. Nesunku aptikti paprastąją mėlynę, paprastąją pakalnutę, dvilapę medutę, paprastąjį sausmedį, kalninį serbentą ir kt. Taip pat, stebima samana atžalinė gūžtvė, kurios minimalų amžių galima nuspėti pagal tai, keliais aukštais auga samanų lapai.

- Tyrinėjama miško negyva mediena – trūnijantys kelmai, šakos, rąstai. Nuplėšus gabalėlį medžio žievės, po ja galima aptikti vėdarėlių, šimtakojų, vabalų lervų, kolembolų ir pseudoskorpionų. Surasti smulkūs organizmai stebimi nešiojamo mikroskopu. Dalyviai diskutuoja apie negyvos medienos reikšmę ekosistemai ir kas nutinka, jei tokią medieną žmonės pašalina iš miško.
- Kertamas Nerėpos entomologinis draustinis, kuriame saugoma vienintelė Lietuvoje reliktnių kalninių apsiuvų radavietė. Entomologiniu tinkleliu ir nešiojamo mikroskopu tyrinėjami miško vabzdžiai ir kiti organizmai.
- Apėjus ratą sugrįžtama į žygio pradžios vietą. Žygis baigiasi.

Pagal šią programą 2023 metų balandžio 26 dieną vykusio „Gamtos detektyvų“ žygio metu dalyviai aptiko, atpažino ir nufotografavo apie 30 organizmų rūšių. Vaikštinėdami miške dalyviai mikroskopu tyrinėjo didžiųjų dilgėlių lapus, kad sužinotų, kaip augalas nudilgina mūsų odą. Netikėtai dalyvių nuostabą sukėlė prie dilgelės dilgiųjų plaukelių ropojanti mikroskopinė kolembola. Taip pat, buvo aptiktas ant pušies kankorėžio augantis įdomios išvaizdos grybas paprastas ausiadyglis.

Visas „Gamtos detektyvų“ aptiktas rūšis galite stebėti čia:

<https://www.inaturalist.org/projects/kulautuva-gd>

Šį biologinės įvairovės sąrašą gali pildyti kiekvienas, apsilankęs Kulautuvos miške ir fotografuodamas organizmus bei dalindamasis jų nuotraukomis platformoje *iNaturalist*.

PAŽINTINIO ŽYGIO „GAMTOS DETEKTYVAI“ MŪŠOS TYRELIO PELKĖJE PROGRAMA

Vieta: Mūšos tyrelio pelkės pažintinis takas, esantis Žagarės regioniniame parke.

Rekomenduojamas laikas: balandis-gegužė.

Atstumas: 6-8 km.

Trukmė: 3-4 val.

Temos: tipiniai aukštapelkių augalai; negyvos medienos reikšmė ekosistemoms.

Rekomenduojama įranga: išmanusis telefonas arba fotoaparatas, entomologiniai tinkleliai, žiūronai, apsauginės priemonės nuo erkių.

Žemėlapis:

Planas:

- Žygis prasideda Mūšos tyrelio pelkės pažintinio tako pradžioje.
- Žygiuojama pažintiniu taku aukštapelkėje, atkreipiant dėmesį į informacinius standus apie pelkės gamtines vertybes.
- Lipama į apžvalgos bokštelį. Žiūronais stebimi pelkės paukščiai. Kalbama apie pelkių sausinimo žalą ekosistemai.
- Stebimi tipiniai aukštapelkių augalai. Ieškoma spanguolių (kartais galima pamatyti pernykščių uogų), bruknių, mėlynių, vaivorų, viržių ir kt. Susipažįstama su kiminu – aukštapelkę formuojančia samana. Dalyviai bando išsiaiškinti, kaip atsiranda

aukštapelkė ir durpynai. Tyrinėjant augalus galima pastebėti ir saulėje besišildančių gyvavedžių driežų bei angių.

- Atkreipiama dėmesį į senas, bet tik kelių metrų aukščio aukštapelkėje augančias pušis. Dalyviai susipažįsta su sulėtėjusiu jų gyvenimu.
- Takas iš aukštapelkės pereina į mišką. Tyrinėjama negyva mediena ir po jos žieve aptinkami organizmai, susipažįstama su trūnijančios medienos reikšmę ekosistemai. Po trūnijančio medžio žieve gausų kolembolų, vėdarėlių, šimtakojų ir kitų smulkių organizmų. Surasti vabzdžiai ir grybai stebimi nešiojama mikroskopu.
- Sankryžoje, priklausomai nuo dalyvių poreikių, renkamasi eiti ilgesniu arba tolimesniu keliu.
- Apėjus ratą grįžtama į žygio pradžios vietą. Žygis baigiamas.

Pagal šią programą 2023 metų balandžio 27 dieną vykusio „Gamtos detektyvų“ žygio metu dalyviai aptiko, atpažino ir nufotografavo apie 20 organizmų rūšių. Žygiuodami mediniu pelkėje įrengtu taku, aptiko daugybę gyvavedžių driežų. Entomologiniu tinkleliu buvo pagauta daug voragyvių rūšių, tačiau žygeiviams neįprasčiausias pagautas gyvūnas buvo *Orchesella* genties kolembola.

Visas „Gamtos detektyvų“ aptiktas rūšis galite stebėti čia:

<https://www.inaturalist.org/projects/aukstumalos-pazintinis-takas-gd>

Šį biologinės įvairovės sąrašą gali pildyti kiekvienas, apsilankęs trumpiausiam Lietuvos pažintiniame take Mūšos tyrelio pelkėje ir fotografuodamas organizmus bei dalindamasis jų nuotraukomis platformoje *iNaturalist*.

PAŽINTINIO ŽYGIO „GAMTOS DETEKTYVAI“ ANYKŠČIUOSE PROGRAMA

Vieta: Anykščių šilėlis.

Rekomenduojamas laikas: balandis-gegužė.

Atstumas: 3 km

Trukmė: 2-3 val.

Temos: senų medžių su uoksais reikšmė miško ekosistemai; vėžiagyviai ir vabzdžiai pavasarį atsirandančiose laikinose balose.

Rekomenduojama įranga: išmanusis telefonas arba fotoaparatas, entomologiniai tinkleliai, graibštas vandens bestuburiams, žiūronai, apsauginės priemonės nuo erkių, guminiai batai, stiklainis ar kitas indas vandeniui semti.

Žemėlapis:

Planas:

- Žygis prasideda prie įėjimo į Šventosios gamtinį pažintinį taką.
- Žygiuojama Antano Baranausko aprašytame Anykščių šilėlyje.
- Tyrinėjami pavasarį žydintys augalai, juos lankantys vabzdžiai bei kiti miško gyvūnai, grybai ir augalai. Tokiu laiku stebimos žiedų nektaru mintančios musės zvimbeklės, iš žiemos miego pabudusios pavieniui gyvenančios bitės, žieduose tupinčios laukinės bitės parazituojančios gegužvabalio lervos ir kt.
- Aplankomas Anykščių rajono savivaldybės saugomas gamtinis kraštovaizdžio objektas – Uoksinė pušis, kuri garsėja kamienu, turinčiu virš 20 drevių. Susipažįstama su

negyvų medžių ir jų uoksų reikšme ekosistemai. Tyrinėjama ant žemės gulinti negyva mediena, po žieve ieškomi organizmai.

- Miške pavasarį gausu negilių balų. Jose ieškoma kraujasiurbių uodų lervų, kurių negiliose balose aptinkama labai daug. Vandens paviršiuje stiklainiu staigiu judesiu pasemiamas šiek tiek vandens. Pagavus uodų lervą, stebimi jų judesiai, anatomija ir elgsena. Lervos kūno gale matomas kvėptukas, kurį vabzdys ramybės būsenoje laiko vandens paviršiuje ir taip sugeba kvėpuoti po vandeniu. Kartais stebimos ir uodų lėliukės.
- Keliaujama palei Šventosios upę, stebimi pakrantėje aptinkami organizmai, žiūronais ieškoma upėje plaukiojančių vandens paukščių. Šventojoje dažnai plaukioja gulbės nebylės, didieji dančiasnapiai, nendrinės vištelės, klykuolės, didžiosios antys.
- Apėjus ratą sugrįžtama į žygio pradžios vietą. Žygis baigiamas.

Pagal šią programą 2023 metų gegužės 8 dieną vykusio „Gamtos detektyvų“ žygio metu dalyviai aptiko, atpažino ir nufotografavo apie 120 organizmų rūšių. Žygio metu Šventosios pakrantėje aptiktas invazinis organizmas dygliavaisis virkštenis. Dalyviams pasisekė pamatyti bei žiūronų pagalba iš arčiau stebėti upėje plaukiojančius didžiuosius dančiasnapius.

Visas „Gamtos detektyvų“ aptiktas rūšis galite stebėti čia:

<https://www.inaturalist.org/projects/anyksciai-gd>

Šį biologinės įvairovės sąrašą gali pildyti kiekvienas, apsilankęs Anykščių šilelyje ir fotografuodamas organizmus bei dalindamasis jų nuotraukomis platformoje *iNaturalist*.

PAŽINTINIO ŽYGIO „GAMTOS DETEKTYVAI“ EŽERĖLYJE PROGRAMA

Vieta: Ežerėlis (Kauno rajonas).

Rekomenduojamas laikas: balandis-gegužė.

Atstumas: 3 km

Trukmė: 2-3 val.

Temos: šlapynių augalija; negyvos medienos reikšmė ekosistemai; aukštoje žolėje aptinkami vabzdžiai ir voragyviai.

Rekomenduojama įranga: išmanusis telefonas arba fotoaparatas, nešiojamas mikroskopas, entomologiniai tinkleliai, graibštas vandens bestuburiams, žiūronai, apsauginės priemonės nuo erkių.

Žemėlapis:

Planas:

- Žygis prasideda Ežerėlio miesto centre. Žygiuojama pietų kryptimi durpyno link.
- Pušyne susipažįstama su įprastais tokios buveinės augalais. Nesunku aptikti paprastąją mėlynę, paprastąją pakalnutę, dvilapę medutę, paprastąjį sausmedį, kalninį serbentą ir kt. Taip pat, stebima samana atžalinė gūžtvė, kurios minimalų amžių galima nuspėti pagal tai, keliais aukštais auga samanos lapai.

- Žygiuojama senai, išardytais bėgiais. Mediniai pabėgiai palikti trūnyti, o tai suteikia galimybę tyrinėti negyvą medieną ir joje gyvenančius organizmus, tokius kaip šimtakojai ir vėdarėliai. Susipažįstama su trūnijančios medienos reikšme ekosistamai.
- Dalyviai prieina apsemtą durpyną. Stebimi tipiniai šlapynių augalai. Aplinkui ieškoma spanguolių – augalų, vaizduojamų Ežerėlio miesto herbe.
- Entomologiniu tinkleliu tyrinėjama gyvybė žolėje. Smulkūs organizmai stebimi nešiojama mikroskopu. Tokiu metu žolėje dažniausiai aptinkami krabvorai, guolininkai, cikadų ir skėrių nimfos, blakės ir t.t.
- Apėjus ratą, grįžtama į Ežerėlio centrą. Žygis baigiamas.

Pagal šią programą 2023 metų gegužės 10 dieną vykusio „Gamtos detektyvų“ žygio metu dalyviai aptiko, atpažino ir nufotografavo apie 90 organizmų rūšių. Žygio metu dalyviams nuostabą sukėlė vidury tako pasirodęs stambus ūsuotis gluosninis niūrūnas bei ant kelio iššliaužęs bekojis driežas gluodenas. Taip pat dalyviai aptiko paslaptinių gyvūnų veiklos pėdsakų, pavyzdžiui vabalo cigarsukio sukarpytų ir tvarkingai į vokelius susuktų beržo lapų.

Visas „Gamtos detektyvų“ aptiktas rūšis galite stebėti čia:

<https://www.inaturalist.org/projects/ezerelis-gd>

Šį biologinės įvairovės sąrašą gali pildyti kiekvienas, apsilankęs Ežerėlio apylinkėse ir fotografuodamas organizmus bei dalindamasis jų nuotraukomis platformoje *iNaturalist*.

PAŽINTINIO ŽYGIO „GAMTOS DETEKTYVAI“ KAUNO TVIRTOVĖS PARKE PROGRAMA

Vieta: Kauno tvirtovės parkas.

Rekomenduojamas laikas: gegužė–birželis.

Atstumas: 2 km

Trukmė: 1-2 val.

Temos: senų medžių su uokšais reikšmė miško ekosistemai; šikšnosparniai mieste; sinantropai – rūšys, kurioms reikia žmonių.

Rekomenduojama įranga: išmanusis telefonas arba fotoaparatas, entomologiniai tinkleliai, graibštas vandens bestuburiams, žiūronai, apsauginės priemonės nuo erkių.

Žemėlapis:

Planas:

- Žygis prasideda prie Kauno tvirtovės parko dirbtuvių.
- Dalyviai tyrinėja sinantropus – organizmus, plintančius žmonių gyvenvietėse. Prie Kauno tvirtovės dirbtuvių aptinkami gysločiai, kiaulpienės, langinės kregždės, bevainikės ramunės, trikertės žvaginės ir kiti sinantropai. Dalyviai gali tarpusavyje diskutuoti, kodėl šioms rūšims reikalinga žmonių kompanija.
- Prieinamas Kauno tvirtovės kairiojo Nemuno kranto centrinių artilerijos sandėlių komplekso sandėlis. Susipažįstama su Kauno fortų ir panašių struktūrų reikšme šikšnosparniams. Kauno fortuose aptinkamas branto pelėausis, europinis plačiaausis ir kitos į Lietuvos raudonąją knygą įrašytos rūšys.

- Entomologiniu tinkleliu tyrinėjama gyvybė žolėje. Smulkūs organizmai stebimi nešiojamu mikroskopu. Tokiu metu žolėje dažniausiai aptinkami krabvorai, guolininkai, cikadų ir skėrių nimfos, blakės ir t.t.
- Parke tyrinėjama ant žemės gulinti negyva mediena, stebimi organizmai, aptinkami po žieve. Surasti smulkūs vabzdžiai stebimi nešiojamu mikroskopu. Dalyviai diskutuoja apie negyvos medienos reikšmę ekosistemai ir kas nutinka, jei tokią medieną žmonės pašalina iš miško.
- Stebimi seni medžiai. Susipažįstama su negyvų medžių ir jų uoksų reikšme ekosistemai. Žiūronais bandoma pastebėti medžiuose čiulbančius paukščius.
- Apėjus ratą sugrįžtama į žygio pradžios vietą. Žygis baigiamas.

Pagal šią programą 2023 metų gegužės 10 dieną vykusio „Gamtos detektyvų“ žygio metu dalyviai aptiko, atpažino ir nufotografavo apie 60 organizmų rūšių. Parke dalyviai gamtą tyrinėjo pasikliaudami ne tik akimis, bet ir uosle – įspūdį paliko stiprų kvapą turintys augalai, pavyzdžiui vaistinė česnakūnė ir europinė pipirlapė. Be to, dalyviai labai nustebė atradę paslaptinę ir nelabai išvaizdų šio augalo žiedą.

Visas „Gamtos detektyvų“ aptiktas rūšis galite stebėti čia:

<https://www.inaturalist.org/projects/kauno-tvirtoves-parkas-gd>

Šį biologinės įvairovės sąrašą gali pildyti kiekvienas, apsilankęs Kauno tvirtovės parke ir fotografuodamas organizmus bei dalindamasis jų nuotraukomis platformoje *iNaturalist*.

PAŽINTINIO ŽYGIO „GAMTOS DETEKTYVAI“ DUBYSOS REGIONINIAME PARKE PROGRAMA

Vieta: Dubysos regioninis parkas prie Padubysio piliakalnio.

Rekomenduojamas laikas: balandis-gegužė.

Atstumas: 4 km

Trukmė: 3-4 val.

Temos: apsiuvos ir kita gyvybė balose bei upeliuose; įprasti pušynų augalai.

Rekomenduojama įranga: išmanusis telefonas arba fotoaparatas, entomologiniai tinkleliai, graibštas vandens bestuburiams, žiūronai, nešiojamas mikroskopas, apsauginės priemonės nuo erkių, guminiai batai, stiklainis ar kitas indas vandeniui semti.

Žemėlapis:

Planas:

- Žygis prasideda šalia automobilių stovėjimo aikštelės prie Dubysos kempingo.
- Miško taku žygiuojama pažintiniu taku Padubysio piliakalnio link. Pažintinis takas pažymėtas dažais ant medžių.
- Susipažįstama su vandens telkiniuose aptinkamais augalais ir gyvūnais. Graibštu, stiklainiu ar kitu įrankiu semiamas balos ar upelio vanduo, jame ieškoma bestuburių gyvūnų. Švariuose regioninio parko vandens telkiniuose nesunku aptikti apsiuvų lervų.

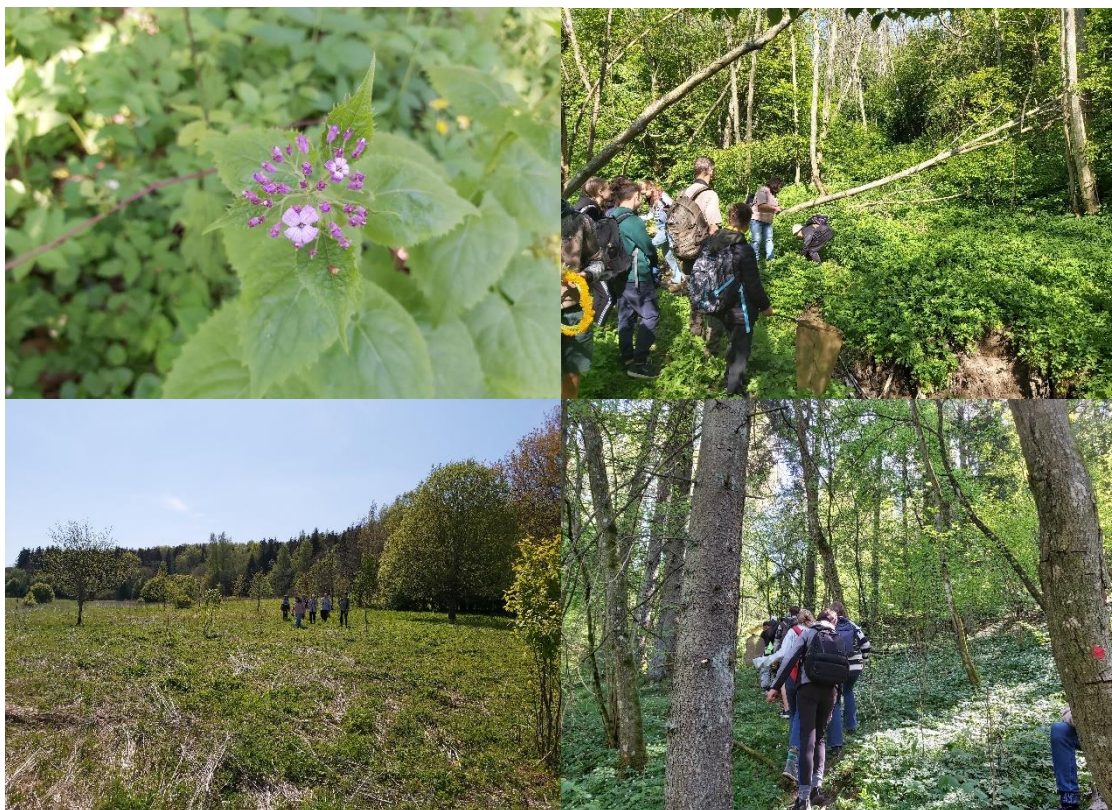
- drugiems giminingų vabzdžių, kurių vandenyje gyvenančios lervos iš akmenukų ir šakelių pasigamina „namelius“.
- Pasiekus Padubysio piliakalnį sustojama pailsėti ir pasigrožėti vaizdais. Toliau žygiuojama pažintiniu taku.
- Tyrinėjami pavasarį žydintys augalai ir juos lankantys vabzdžiai. Tokiu laiku stebimos žiedų nektaru mintančios musės zvimbeklės, iš žiemos miego pabudusios pavieniui gyvenančios bitės, laukinės bites parazituojančios gegužvabalio lervos ir kt.
- Pasiekiamas pušynas. Susipažįstama su įprastomis tokios buveinės augalais. Nesunku aptikti paprastąją mėlynę, paprastąją pakalnutę, dvilapę medutę, paprastąjį sausmedį, kalninį serbentą ir kt. Taip pat, stebima samana atžalinė gūžtvė, kurios minimalų amžių galima nuspėti pagal tai, keliais aukštais auga samanų lapai.
- Pasiekus tolimiausią pažintinio tako tašką grįžtama atgal kitu keliu – palei Dubysą. Žiūronais stebimi upėje plaukiojantys paukščiai.
- Pievoje entomologiniu tinkleliu gaudomi vabzdžiai ir kiti bestuburiai. Tokiu metu žolėje dažniausiai aptinkami krabvorai, guolininkai, cikadų ir skėrių nimfos, blakės ir t.t.
- Pasiekama žygio pradžios vieta. Žygis baigiasi.

Pagal šią programą 2023 metų gegužės 11 dieną vykusio „Gamtos detektyvų“ žygio metu dalyviai aptiko, atpažino ir nufotografavo apie 115 organizmų rūšių. Milžiniška vabzdžių ir voragyvių įvairovė aukštoje žolėje dalyviams apsuko galvas. Įspūdingas pačioje tako pradžioje sutiktas organizmas, kurį dalyviai pastebėjo greitai ropojantį tarp žolių – suaugęs 3 centimetrų ilgio gegužvabalis. Turbūt keisčiausias aptiktas organizmas – skraidantį skorpioną primenantis skorpionmusės patinas.

Visas „Gamtos detektyvų“ aptiktas rūšis galite stebėti čia:

<https://www.inaturalist.org/projects/dubysos-regioninis-parkas-gd>

Šį biologinės įvairovės sąrašą gali pildyti kiekvienas, apsilankęs Dubysos regioniniame parke ir fotografuodamas organizmus bei dalindamasis jų nuotraukomis platformoje *iNaturalist*.

PAŽINTINIO ŽYGIO „GAMTOS DETEKTYVAI“ KAROLINIŠKIŲ KRAŠTOVAIZDŽIO DRAUSTINYJE PROGRAMA

Vieta: Karoliniškių kraštovaizdžio draustinis.

Rekomenduojamas laikas: gegužė-birželis.

Atstumas: 2-3 km

Trukmė: 2 val.

Temos: senų medžių su uoksais reikšmė miško ekosistemai; sinantropai – rūšys, kurioms reikia žmonių; nuodingas uogas brandinantys parkų augalai.

Rekomenduojama įranga: išmanusis telefonas arba fotoaparatas, entomologiniai tinkleliai, žiūronai, apsauginės priemonės nuo erkių.

Žemėlapis:

Planas:

- Žygiuojama Karoliniškių kraštovaizdžio draustinio Plikakalnio taku, į parką įžengiant netoli Vilniaus televizijos bokšto.
- Entomologiniu tinkleliu tyrinėjama gyvybė žolėje. Smulkūs organizmai stebimi nešiojamo mikroskopu. Tokiu metu žolėje dažniausiai aptinkami krabvorai, šokliavorai, cikadų ir skėrių nimfos, blakės ir kt.
- Dalyviai tyrinėja sinantropus – organizmus, plintančius žmonių gyvenvietėse. Vilniaus mieste aptinkami gysločiai, kiaulpienės, langinės kregždės, bevainikės ramunės,

trikertės žvaginės ir kiti sinantropai. Dalyviai gali tarpusavyje diskutuoti, kodėl šioms rūšims reikalinga žmonių kompanija.

- Pasiekama Plikakalnio atodanga. Nuo ten judama Neries apžvalgos aikštelės kryptimi.
- Stebimi dažniausi miestų parkų augalai, taip pat mokomasi atpažinti nuodingas uogas brandinančius augalus, tokius kaip paprastoji pakalnutė pakalnutė, varpotoji juodžolė, dvilapė medutė, paprastasis sausmedis, baltašaknė ir kt.
- Takeliu nusileidžiama žemyn prie upės ir žygiuojama Upės slėnio pėsčiųjų taku. Stebimi bebrų nugraužti medžiai. Tyrinėjami vandenyje ir prie vandens augantys augalai ir kiti organizmai, žiūronais ieškoma Neryje plaukiojančių vandens paukščių.
- Stebimi seni medžiai. Susipažinama su negyvų medžių ir jų uoksų reikšme ekosistemai. Žiūronais bandoma pastebėti medžiuose čulbančius paukščius.
- Raguvų dugnų taku užkylama aukštyn į Karoliniškes. Žygis baigiamas.

Pagal šią programą 2023 metų gegužės 15 dieną vykusio „Gamtos detektyvų“ žygio metu dalyviai aptiko, atpažino ir nufotografavo apie 40 organizmų rūšių. Miesto parkas – puiki vieta mokytis pažinti Lietuvoje invazinius organizmus ir bandyti geriau suprasti šių rūšių spartaus plitimo keliamą žalą. Žygio metu buvo stebėti gausialapiai lubinai, uosialapiai klevai, rykštenės, smulkiažiedės sprigės, vienmetės šiušelės ir baltažiedės robinijos.

Visas „Gamtos detektyvų“ aptiktas rūšis galite stebėti čia:

<https://www.inaturalist.org/projects/karoliniskes-gd>

Šį biologinės įvairovės sąrašą gali pildyti kiekvienas, apsilankęs Karolinškių kraštovaizdžio draustinyje ir fotografuodamas organizmus bei dalindamasis jų nuotraukomis platformoje *iNaturalist*.

PAŽINTINIO ŽYGIO „GAMTOS DETEKTYVAI“ KAMŠOS BOTANINIAME-ZOOLOGINIAME DRAUSTINYJE PROGRAMA

Vieta: Kamšos botaninis-zoologinis draustinis.

Rekomenduojamas laikas: gegužė-birželis.

Atstumas: 2 km

Trukmė: 1-2 val.

Temos: nuodingas uogas brandinantys parkų augalai; negyvos medienos reikšmė miško ekosistemai.

Rekomenduojama įranga: išmanusis telefonas arba fotoaparatas, entomologiniai tinkleliai, žiūronai, apsauginės priemonės nuo erkių.

Žemėlapis:

Planas:

- Žygis prasideda Akademijos miestelio centre, prie Vytauto Didžiojo universiteto Ugnės Karvelis gimnazijos.
- Žygiuojama parko pakraštyje įrengtu takeliu. Stebimi dažniausi miestų parkų augalai, taip pat mokomasi atpažinti nuodingas uogas brandinančius augalus, tokius kaip paprastoji pakalnutė pakalnutė, varpotoji juodžolė, dvilapė medutė, paprastasis sausmedis, baltašaknė, keturlapė vilkauogė ir kt.
- Įžengiama į Kamšos pažintinį taką. Žygiuojant atkreipiamas dėmesys į informacinius stendus apie Kamšos botaninio-zoologinio draustinio gamtines vertybes. Čia auga

Lietuvoje reti augalai: trilapė bligna, paprastoji šertvė, blakstienotoji viksva, tuščiaviduris rūtenis, miškinė varnalėša, didžioji dantenė ir t.t. Taip pat aptinkamos 66 paukščių rūšys – suopis, mažasis apuokas, balinė pelėda, mažasis erelis rėksnys, naminė pelėda ir kt.

- Entomologiniu tinkleliu ir mikroskopu tyrinėjami vabzdžiai ir kiti smulkūs organizmai. Tokiu metu žolėje dažniausiai aptinkami krabvorai, šokliavorai, cikadų ir skėrių nimfos, skyblakės ir žolblakės ir t.t. Vasaros pradžioje medžiuose gausu iki 3 cm užaugančių paprastųjų grambuolių. Dažniausiai šie vabalai dalyviams sukelia daug emocijų, todėl apie jį galima diskutuoti ir dalintis nuomonėmis, bandyti įveikti baimę paimant jį į rankas ir t.t.
- Parke tyrinėjama ant žemės gulinti negyva mediena, stebimi organizmai, aptinkami po žieve. Dalyviai diskutuoja apie negyvos medienos reikšmę ekosistemai ir kas nutinka, jei tokią medieną žmonės pašalina iš miško.
- Pasiekus pažintinio tako pabaigą žygis baigiamas.

Pagal šią programą 2023 metų gegužės 18 dieną vykusio „Gamtos detektyvų“ žygio metu dalyviai aptiko, atpažino ir nufotografavo apie 50 organizmų rūšių. Pažintiniame take žygio dalyvius stebino gausiai auganti gegužinė žvynašaknė – chlorofilo neturintis parazitinis augalas. Dalyviai susipažino su galų reiškinių – augalų išaugos, dažniausiai sukeltos juose besivystančių nariuotakojų. Buvo stebimi straubliuočių sukelti galai ant eglių bei galai ant avietės stiebų, kuriuos sukelia tam tikri dvisparniai.

Visas „Gamtos detektyvų“ aptiktas rūšis galite stebėti čia:

<https://www.inaturalist.org/projects/akademija-gd>

Šį biologinės įvairovės sąrašą gali pildyti kiekvienas, apsilankęs Kamšos botaniniame-zoologiniame draustinyje ir fotografuodamas organizmus bei dalindamasis jų nuotraukomis platformoje *iNaturalist*.

PAŽINTINIO ŽYGIO „GAMTOS DETEKTYVAI“ VIEŠVILĖS REZERVATE PROGRAMA

Vieta: Viešvilės valstybinis gamtinis rezervatas (lankytis pažintiniame take leidžiama tik turint rezervato direkcijos išduotą leidimą arba lydint direkcijos valstybės tarnautojams ar darbuotojams).

Rekomenduojamas laikas: gegužė–birželis.

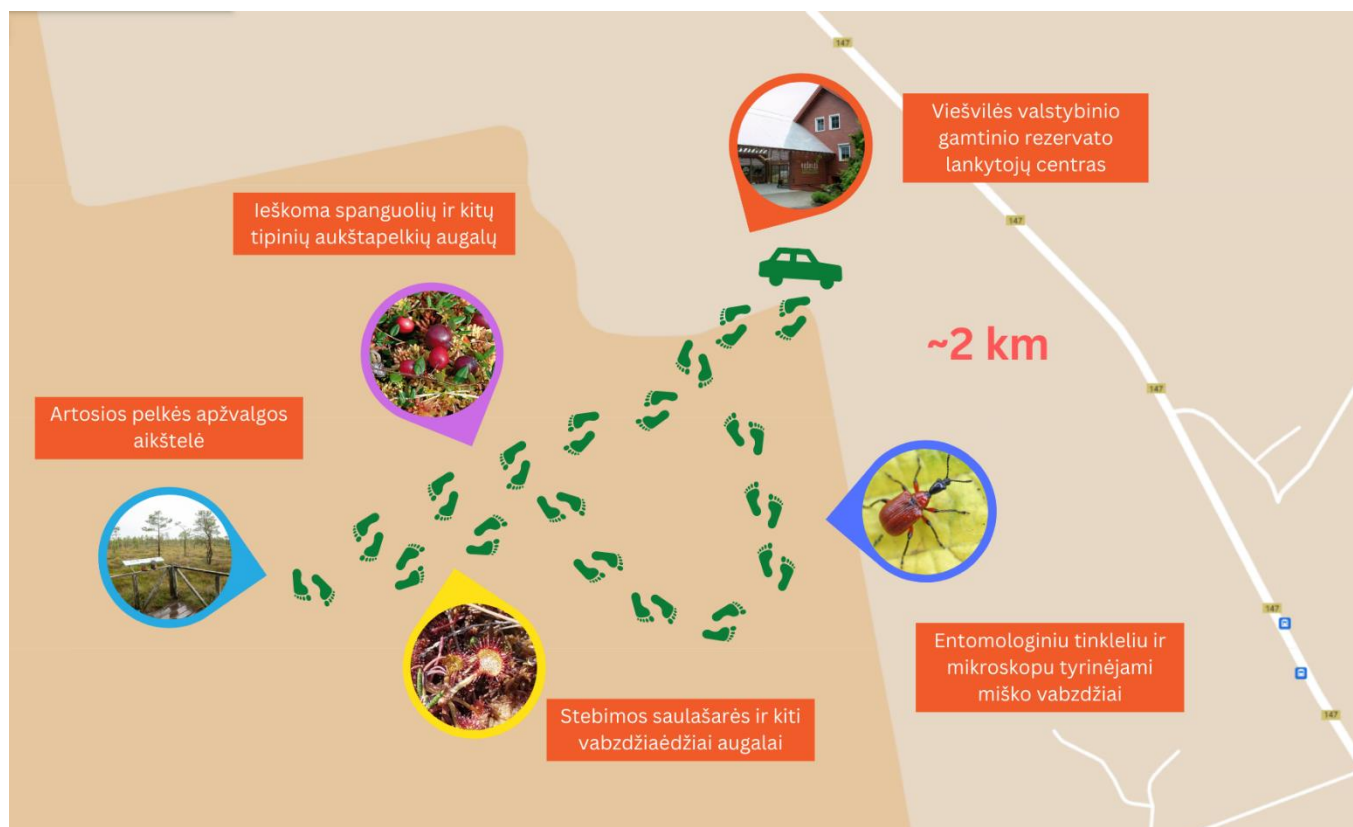
Atstumas: 2 km.

Trukmė: 2-3 val.

Temos: vabzdžiaėdžiai aukštapelkių augalai; šlapynių reikšmė Lietuvos ir pasaulio gamtai; gyvybė negyvoje medienoje.

Rekomenduojama įranga: išmanusis telefonas arba fotoaparatas, entomologiniai tinkleliai, žiūronai, apsauginės priemonės nuo erkių, kremas nuo saulės.

Žemėlapis:

Planas:

- Žygis prasideda Viešvilės valstybinio gamtinio rezervato pažintinio tako pradžioje. Lankomas rezervato lankytojų centras, susipažįstama su saugomos teritorijos gamtinėmis vertybėmis.
- Žygiuojama Viešvilės rezervato pažintiniu taku miške, atkreipiant dėmesį į informacinius standus.
- Įžengus į aukštapelkę, stebimi tipiniai tokios buveinės augalai. leškoma spanguolių (kartais galima pamatyti pernykščių uogų), gailių, viržių, siauralapių balžuvų ir kt. Susipažįstama su kiminu – aukštapelkę formuojančia samana. Dalyviai bando

išsiaiškinti, kaip atsiranda aukštapelkė ir durpynai. Tyrinėjant augalus galima pastebėti ir saulėje besišildančių gyvavedžių driežų bei angių.

- Atkreipiama dėmesį į senas, bet tik kelių metrų aukščio aukštapelkėje augančias pušis. Dalyviai susipažįsta su sulėtėjusiu jų gyvenimu.
- Pasiekę Artosios pelkės apžvalgos aikštelę, dalyviai susipažįsta su stenduose pateikta informacija, tarpusavyje diskutuoja apie šlapynių svarbą ne tik Lietuvos gamtai, bet ir pasaulyje. Aptariama, kodėl Viešvilės rezervatas yra įtrauktas į „Natura 2000“ teritorijų tinklą.
- Ieškoma vabzdžiaėdžių augalų. Bandoma išsiaiškinti, kodėl tokie organizmai dažniausiai aptinkami aukštapelkėse, kur dirvožemis rūgštus ir neturintis daug maisto medžiagų. Prie pat apžvalgos aikštelės gausiai auga ir yra lengvai aptinkamos apskritalapės saulašarės.
- Grįžus į mišką, keliaujama į žygio pradžios vietą, bet kitu keliu. Tyrinėjama negyva mediena ir po jos žieve aptinkami organizmai, susipažįstama su trūnijančios medienos reikšmę ekosistemai. Po trūnijančio medžio žieve gausių kolembolų, vėdarėlių, šimtakojų ir kitų smulkių organizmų. Surasti vabzdžiai ir grybai stebimi nešiojamu mikroskopu.
- Grįžtama į žygio pradžios vietą. Žygis baigiamas.

Pagal šią programą 2023 metų gegužės 22 dieną vykusio „Gamtos detektyvų“ žygio metu dalyviai aptiko, atpažino ir nufotografavo apie 60 organizmų rūšių. Žygeivius stebino daugybė rezervate trūnijančių negyvų medžių, buvo grožimasi gausiai kempinių vaisiakūniais apaugę rastai ir kelmai. Ant lazdynų buvo stebimi vabalų cigarsukių susukti lapai, o galiausiai buvo pastebėtas ir pats lapus susukęs vabalas. Kai kuriems dalyviams pasisekė išvysti keistą vabzdį, vadinamą kupriuku.

Visas „Gamtos detektyvų“ aptiktas rūšis galite stebėti čia:

<https://www.inaturalist.org/projects/viesviles-rezervatas-gd>

Šį biologinės įvairovės sąrašą gali pildyti kiekvienas, Viešvilės rezervato pažintiniame take ir fotografuodamas organizmus bei dalindamasis jų nuotraukomis platformoje *iNaturalist*.

PAŽINTINIO ŽYGIO „GAMTOS DETEKTYVAI“ TAURAGĖS RAJONE PROGRAMA

Vieta: Beigeriškių kaimas (Tauragės r.).

Rekomenduojamas laikas: gegužė-birželis.

Atstumas: 2 km

Trukmė: 2 val.

Temos: kuo skiriasi žiogai nuo skėrių; sinantropai – rūšys, kurioms reikia žmonių; invazinės organizmų rūšys pakelėse ir prie upių.

Rekomenduojama įranga: išmanusis telefonas arba fotoaparatas, entomologiniai tinkleliai, žiūronai, graibštas vandens bestuburiams gaudyti, apsauginės priemonės nuo erkių.

Žemėlapis:

Planas:

- Žygis prasideda prie Ežeruošos upelio Beigeriškių kaime.
- Entomologiniu tinkleliu tyrinėjama gyvybė žolėje. Mokomasi atskirti žiogus nuo skėrių. Abi vabzdžių grupės priklauso tiesiasparnių būriui, tačiau turi daug skirtumų. Labiausiai išsiskiriantis požymis – antenos (arba ūsai). Žiogų antenos kūno ilgio ar dar ilgesnės, o skėrių palyginus labai trumpos. Tinkleliu pagavus abiejų grupių atstovus, dalyviai gali bandyti patys surasti ir dar daugiau skirtumų.

- Susipažįstama su prie upių aptinkamais augalais ir gyvūnais. Bestuburiams skirtu graibštu tyrinėjama vandens organizmų įvairovė. Smulkūs organizmai stebimi nešiojamu mikroskopu.
- Tyrinėjami sinantropai – organizmai, plintantys žmonių gyvenvietėse. Kaimuose dažnai aptinkamos langinės ir šelmeninės kregždės, kiaulpienės, žąsinės sidabražolės, bevainikės ramunės, trikertės žvaginės, baltažiedės notrelės ir kiti sinantropai. Aiškinamasi, kodėl jie plinta žmonių gyvenvietėse.
- Žygiuojama link geležinkelio tilto per Ežeroną. Pakeliui, dėl medienos pramonės vykdomos veiklos, stūkso kalnai pjuvenų. Tokiose vietose dažnai aptinkamas stambus ir išvaizdus 4 cm ilgio vabalas – raganosis, kurio lervos vystosi pjuvenose.
- Priėjus geležinkelio tiltą per Ežeroną, žygis baigiamas.

Pagal šią programą 2023 metų gegužės 22 dieną vykusio „Gamtos detektyvų“ žygio metu dalyviai aptiko, atpažino ir nufotografavo apie 40 organizmų rūšių. Žygio metu buvo stebėta daug invazinių augalų – upės pakrantę dengė dygliavaisis virkštenis, augo daug uosialapių klevų. Taip pat buvo pastebėti gausialapiai lubinai, rykštenės, smulkiažiedės sprigės, vienmetės šiušelės ir baltažiedės robinijos. Miško pakraštyje dalyviai aptiko ir žydinčias daugiametes blizges, kurios seniau buvo įtrauktos į Lietuvos raudonąją knygą.

Visas „Gamtos detektyvų“ aptiktas rūšis galite stebėti čia:

<https://www.inaturalist.org/projects/taurai-gd>

Šį biologinės įvairovės sąrašą gali pildyti kiekvienas, apsilankęs Beigeriškių kaime ir fotografuodamas organizmus bei dalindamasis jų nuotraukomis platformoje *iNaturalist*.

PAŽINTINIO ŽYGIO „GAMTOS DETEKTYVAI“ PŪČKORIŲ PAŽINTINIAME TAKE PROGRAMA

Vieta: Pūčkorių pažintinis takas, esantis Pavilnių regioniniame parke.

Rekomenduojamas laikas: gegužė-birželis.

Atstumas: 4 km

Trukmė: 2-3 val.

Temos: vabzdžiai ir voragyviai aukštoje žolėje; apsiuvos, uodų lervos ir kita gyvybė balose bei upeliuose; vandens paukščiai miestų parkuose.

Rekomenduojama įranga: išmanusis telefonas arba fotoaparatas, entomologiniai tinkleliai, graibštas vandens bestuburiams, žiūronai, nešiojamas mikroskopas, apsauginės priemonės nuo erkių, stiklainis ar kitas indas vandeniui semti.

Žemėlapis:

Planas:

- Žygis pradedamas prie Pūčkorių piliakalnio.
- Žygiuojama pažintiniu taku. Iš abiejų pusių taką supančiose pievose entomologiniu tinkleliu gaudomi vabzdžiai ir kiti bestuburiai. Tokiu metu žolėje dažniausiai aptinkami krabvorai, šokliavorai, cikadų ir skėrių nimfos, skydblakės, žolblakės ir t.t. Smulkūs organizmai stebimi mikroskopu.
- Einama Pūčkorių pažintinio tako žemutinės apžvalgos vietos link. Pakeliui tyrinėjami vandens augalai, Vilnelėje plaukiojantys paukščiai ir kiti vandens organizmai. Vilnelėje dažnai stebimi didieji dančiasnapiai, klykuolės, didžiosios antys, gulbės nebylės, laukiai ir kiti paukščiai.

- Pasiekus Pūčkorių atodangą sustojama pailsėti ir pasigrožėti vaizdais. Toliau žygiuojama pažintiniu taku.
- Žygiuojama per Pūčkorių sodą. Stebimos kerpės, samanos ir kiti organizmai ant vaismedžių kamienų. Ant lapų bandoma surasti visas boružės gyvenimo stadijas – suaugėlius, lervas ir lėliukes.
- Susipažįstama su negiliose balose aptinkamais bestuburiais gyvūnais. Graibštu, stiklainiu ar kitu įrankiu semiamas balos ar upelio vanduo. Jame nesunku aptikti apsiuvų lervų – drugiams giminingų vabzdžių, kurių vandenyje gyvenančios lervos iš akmenukų ir šakelių pasigamina „namelius“. Taip pat, negiliose balose vasaros pradžioje aptinkama daug kraujasiurbių uodų lervų. Jas pagavus, stebimi judesiai, anatomija ir elgsena. Lervos kūno gale matomas kvėptukas, kurį vabzdys ramybės būsenoje laiko vandens paviršiuje ir taip sugeba kvėpuoti po vandeniu.
- Pasiekus tolimiausią pažintinio tako tašką grįžtama atgal trumpesniu keliu.
- Grįžtama prie Pūčkorių piliakalnio. Žygis baigiasi.

Pagal šią programą 2023 metų gegužės 28 dieną vykusio „Gamtos detektyvų“ žygio metu dalyviai aptiko, atpažino ir nufotografavo apie 50 organizmų rūšių. Buvo aptiktas neįprastos išvaizdos skorpionmusės patinas, krabvoris su bite „nasruose“, daugybė anksčiau dalyviams nematytų blakių ir musių rūšių. Taip pat buvo ieškoma vabzdžių veiklos pėdsakų, pavyzdžiui galų ir minų. Ant guobų pasisėkė pastebėti guobinio gumbadario amaro suformuotus galus bei guobinio pjūklelio lervas, kurios lape išgraužia zigzago pavidalo takelį. Žygeiviai taip pat mokėsi pažinti pievų ir parkų augalus. Įspūdį paliko stiprų kvapą skleidžiančios česnakūnės ir pipirlapės.

Visas „Gamtos detektyvų“ aptiktas rūšis galite stebėti čia:

<https://www.inaturalist.org/projects/puckoriai-gd>

Šį biologinės įvairovės sąrašą gali pildyti kiekvienas, apsilankęs Pūčkorių pažintiniame take ir fotografuodamas organizmus bei dalindamasis jų nuotraukomis platformoje *iNaturalist*.

PAŽINTINIO ŽYGIO „GAMTOS DETEKTYVAI“ PAGRAMANČIO REGIONINIAME PARKE PROGRAMA

Vieta: Plynosios pažintinis takas, esantis Pagramančio regioniniame parke.

Rekomenduojamas laikas: birželis-liepa.

Atstumas: 2 km.

Trukmė: 2 val.

Temos: vabzdžiaėdžiai aukštapelkių augalai; valgomos pelkių ir miškų uogos; gyvybė negyvoje medienoje.

Rekomenduojama įranga: išmanusis telefonas arba fotoaparatas, entomologiniai tinkleliai, žiūronai, apsauginės priemonės nuo erkių ir kitų kraujasiurbių, kremas nuo saulės.

Žemėlapis:

Planas:

- Žygis prasideda šalia mašinų stovėjimo aikštelės Plynosios pažintinio tako pradžioje.
- Žygiuojama pažintiniu taku miške, atkreipiant dėmesį į informacinius standus apie Pagramančio regioninio parko gamtines vertybes.
- Tyrinėjama negyva mediena ir po jos žieve aptinkami organizmai, susipažįstama su trūnijančios medienos reikšmę ekosistemai. Po trūnijančio medžio žieve gausų kolembolų, vėdarėlių, šimtakojų ir kitų smulkių organizmų. Surasti vabzdžiai ir grybai stebimi nešiojama mikroskopu.
- Įžengus į aukštapelkę, stebimi tipiniai tokios buveinės augalai. Mokomasi pažinti spanguoles, vaivorus, varnauoges, mėlynės, bruknės ir kitus pelkių augalus, brandinančius valgomas uogas.

- Ieškoma vabzdžiaėdžių augalų. Bandoma išsiaiškinti, kodėl tokie organizmai dažniausiai aptinkami aukštapelkėse, kur dirvožemis rūgštus ir neturintis daug maisto medžiagų. Daugelyje vietų prie pat pelkėje įrengto medinio pažintinio tako gausiai auga ir yra lengvai aptinkamos apskritalapės saulašarės. Taip pat pelkėje stebimos daug retesnės ilgalapės saulašarės.
- Apėjus ratą grįžtama į žygio pradžios vietą. Žygis baigiamas.

Pagal šią programą 2023 metų birželio 13 dieną vykusio „Gamtos detektyvų“ žygio metu dalyviai aptiko, atpažino ir nufotografavo apie 20 organizmų rūšių. Žygeiviai žavėjosi voragyvių įvairove – be šokliavorių, kryžiuočių ir krabvorių pavyko pastebėti ir šienpjovių bei erkių. Mikroskopu buvo tyrinėjamos skaudžiai kandančios sparvos, kurių įprasta sutikti pelkėse, spalvotais raštais išmargintos akys.

Visas „Gamtos detektyvų“ aptiktas rūšis galite stebėti čia:

<https://www.inaturalist.org/projects/pagamancio-regioninis-parkas-gd>

Šį biologinės įvairovės sąrašą gali pildyti kiekvienas, Plynosios pažintiniame take ir fotografuodamas organizmus bei dalindamasis jų nuotraukomis platformoje *iNaturalist*.

PAŽINTINIO ŽYGIO „GAMTOS DETEKTYVAI“ PLINKŠIŲ KRAŠTOVAIZDŽIO DRAUSTINYJE PROGRAMA

Vieta: Plinkšių kraštovaizdžio draustinis.

Rekomenduojamas laikas: birželis-liepa.

Atstumas: 3 km

Trukmė: 2-3 val.

Temos: vorų įvairovė miško augmenijoje; kerpės, samanos ir kiti organizmai ant medžių kamienų; žinduolių veiklos pėdsakai.

Rekomenduojama įranga: išmanusis telefonas arba fotoaparatas, entomologiniai tinkleliai, žiūronai, graibštas vandens bestuburiams gaudyti, apsauginės priemonės nuo erkių, vadovas voragyviams pažinti.

Žemėlapis:

Planas:

- Žygis pradedamas prie Plinkšių plažo.
- Žygiuojama miško keliu pietų kryptimi. Pušyne susipažinama su įprastomis tokios buveinės augalais. Nesunku aptikti paprastąją mėlynę, paprastąją pakalnūtę, dvilapę medutę, paprastąjį sausmedį, kalninį serbentą ir kt. Taip pat, stebima samana atžalinė gūžtvė, kurios minimalų amžių galima nuspėti pagal tai, keliais aukštais auga samanų lapai.

- Entomologiniu tinkleliu tyrinėjama gyvybė ant miško augmenijos. Mokomasi pažinti įvairias voragyvių grupes. Tinklelį braukiant per aukštą žolę į jį įkrenta daug šokliavorių, krabvorių, storažandžių, kryžiuočių, guolininkų, vikrūnų ir kitų šeimų vorų. Be vorų dažnai sutinkamos kraujasiurbės bei kitos erkės ir šienpjoviai. Visi voragyviai turi keturias poras kojų, tačiau šienpjoviai, erkės ir vorai labai skiriasi savo gyvenimo būdu ir išvaizda.
- Miške bandoma pastebėti kuo daugiau žinduolių veiklos pėdsakų. Eglynuose lengva rasti voverių sugrauztų eglių kankorėžių, miško aikštelėse gausu kurmiarausių, prie upelių dažnai stebimi bebrų nugrauzti medžiai, ant takelių, kelmų, nuvirtusių medžių stiebų būna kiaunių išmatų krūvelės, kuriomis gyvūnai žymisi teritoriją.
- Įžengiama į Plinkšių miško biosferos poligoną. Sustojama prie seniausių miško medžių, tyrinėjamos samanos, grybai ir kiti ant medžių kamienų aptinkami organizmai. Dalyviai varžosi tarpusavyje bandydami surasti medį, ant kurio kamieno augtų didžiausia įvairovė kerpių.
- Miško keliu grįžtama į žygio pradžios vietą. Žygis baigiamas.

Pagal šią programą 2023 metų birželio 14 dieną vykusio „Gamtos detektyvų“ žygio metu dalyviai aptiko, atpažino ir nufotografavo apie 30 organizmų rūšių. Žygiuojant pušynu buvo stebimos įprastos tokios buveinės rūšys, pavyzdžiui samana atžalinė gūžtvė, pakalnutė, pievinis kūpolis, rudasis lapavoris ir kt. Dalyviai nustebo, jog, braukiant per aukštą žolę, į entomologinį tinklelį įkrito labai daug miškinių prūsokų – Lietuvoje natūraliai gyvenančių tarakonų. Mikroskopu buvo stebimi aptikto negyvo gluodeno kūną dengiantys smulkūs žvynai.

Visas „Gamtos detektyvų“ aptiktas rūšis galite stebėti čia:

<https://www.inaturalist.org/projects/plinksiu-krastovaizdzio-draustinis-gd>

Šį biologinės įvairovės sąrašą gali pildyti kiekvienas, apsilankęs Plinkšių kraštovaizdžio draustinyje ir fotografuodamas organizmus bei dalindamasis jų nuotraukomis platformoje *iNaturalist*.

PAŽINTINIO ŽYGIO „GAMTOS DETEKTYVAI“ KAROLINIŠKIŲ KRAŠTOVAIZDŽIO DRAUSTINYJE PROGRAMA

Vieta: Antakalnio mikrorajonas, esantis Vilniuje.

Rekomenduojamas laikas: birželis-liepa.

Atstumas: 2 km

Trukmė: 1-2 val.

Temos: biologinė įvairovė nešienaujamose žolės plotuose; vandens paukščiai miesto upėse; augalai dažnai mindomose vietose.

Rekomenduojama įranga: išmanusis telefonas arba fotoaparatas, entomologiniai tinkleliai, žiūronai, nešiojamas mikroskopas, apsauginės priemonės nuo erkių.

Žemėlapis:

Planas:

- Žygis pradedamas Sapiegų rūmų parke.
- Dalyviai tyrinėja dažnai mindomose vietose augančius sinantropinius (plintančius žmonių gyvenvietėse) augalus. Vilniaus mieste ant takų ir tarp plytelių auga takažolės, portulakos, plikieji skleisteniai, gysločiai, bevainikės ramunės, trikertės žvaginės ir kiti sinantropai. Dalyviai gali tarpusavyje diskutuoti, kodėl šioms rūšims patinka mindomos vietos, o nuošalesnėse vietose jie aptinkami rečiau.

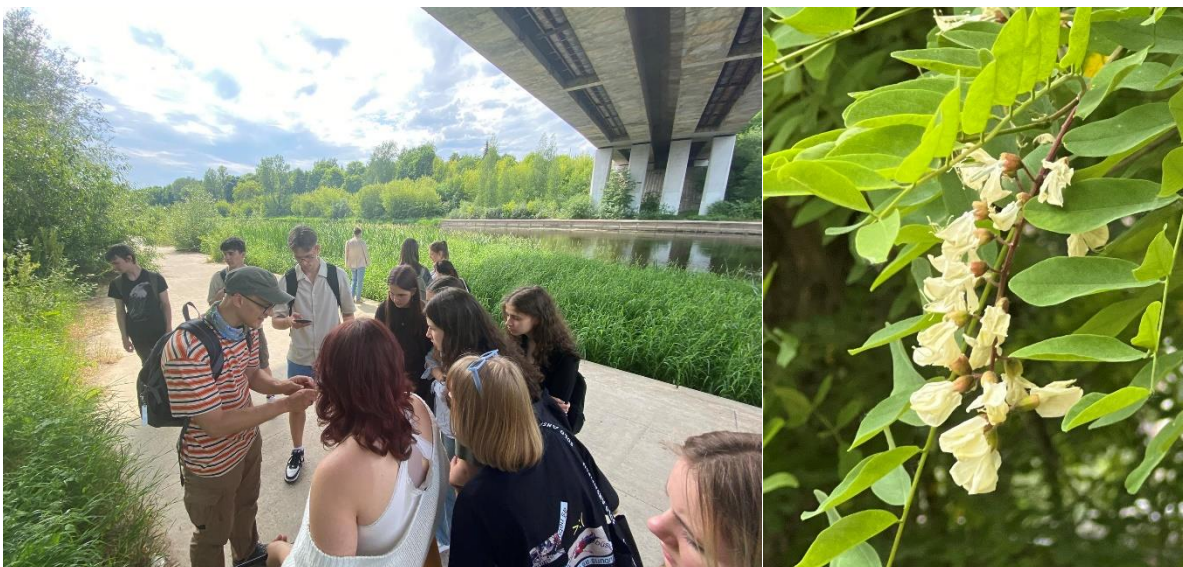
- Žygiuojama upės link. Pakeliui stebimos invazinės rūšys: baltažiedė robinija, uosialapis klevas, rykštenė, vienmetė šiušelė, smulkiažiedė sprigė ir kt. Dalyviai aiškinasi, kaip ir kodėl būtina stabdyti šių organizmų spartų plitimą Lietuvoje.
- Priėjus upės pakrantę, entomologiniu tinkleliu tyrinėja gyvybę nešienaujamuose žolės plotuose. Smulkūs organizmai stebimi nešiojamu mikroskopu. Tokiu metu žolėje dažniausiai aptinkami šokliavoriai, krabvoriai, kryžiuočiai, cikadų ir skėrių nimfos, skydblakės, žolblakės ir kt. Susipažįstama su pievų reikšme ekosistemoms.
- Žygiuojama upės pakrante Šiaurės kryptimi. Tyrinėjami vandenyje ir prie vandens augantys augalai ir kiti organizmai, stebimi Neryje plaukiojantys vandens paukščiai. Šioje vietoje dažnai stebimi didieji dančiasnapiai, klykuolės, didžiosios antys, rudagalviai kirai ir upinės žuvėdros. Mokomasi naudotis žiūronais.
- Priėjus Klinikinės ligoninės parką žygis baigiamas.

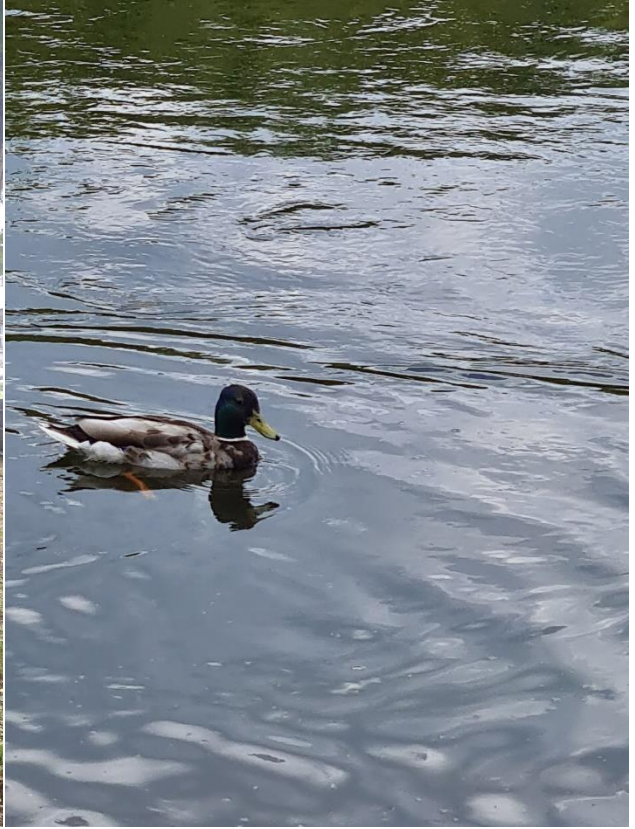
Pagal šią programą 2023 metų birželio 15 dieną vykusio „Gamtos detektyvų“ žygio metu dalyviai aptiko, atpažino ir nufotografavo apie 40 organizmų rūšių. Kelių šimtų metrų atkarpoje, buvo aptiktos net penkios invazinės rūšys. Neries pakrantėje dalyviai įsitraukė į vabzdžių paiešką entomologiniu tinkleliu ir žavėjosi muselių, vorų bei blakių įvairove. Prie pat upės buvo aptiktos į augalų stiebus „įsikibusios“ laumžirgių išnaros – dalyviai susipažino su vandenyje gyvenančių vabzdžių metamorfoze. Buvo stebimi galai ir minos aptinkami ant pasodintų miesto medžių. Vienas iš stebėtų minas formuojančių vabzdžių buvo kaštoninė keršakandė. Dalyviai sužinojo, kodėl šiais laikais beveik visų šalies kaštonų lapai vasaros bėgyje paruduoja.

Visas „Gamtos detektyvų“ aptiktas rūšis galite stebėti čia:

<https://www.inaturalist.org/projects/antakalnis-gd>

Šį biologinės įvairovės sąrašą gali pildyti kiekvienas, apsilankęs Antakalnyje ir fotografuodamas organizmus bei dalindamasis jų nuotraukomis platformoje *iNaturalist*.

PAŽINTINIO ŽYGIO „GAMTOS DETEKTYVAI“ KAUNO TVIRTOVĖS VIII FORTE PROGRAMA

Vieta: Kauno tvirtovės VIII forto teritorija.

Rekomenduojamas laikas: birželis-liepa.

Atstumas: 2 km

Trukmė: 2 val.

Temos: biologinė įvairovė ekologiniuose daržuose ir soduose; šikšnosparniai mieste; varlės, rupūžės, tritonai ir kiti Lietuvos varliagyviai.

Rekomenduojama įranga: išmanusis telefonas arba fotoaparatas, entomologiniai tinkleliai, mažas tinklelis varliagyviams gaudyti, žiūronai, apsauginės priemonės nuo erkių.

Žemėlapis:

Planas:

- Žygis prasideda Šilainių soduose, įsikūrusiuose Kauno tvirtovės VIII forto teritorijoje.
- Susipažinama su daržuose aptinkama biologine įvairove. Kalbama apie tai, jog gamtoje nėra „kenkėjų“ ir „piktžolių“. Ant augalų stiebų stebimos amarų kolonijos ir jas nuo boružių saugančios skruzdės. Ant vaismedžių lapų bandoma surasti visas boružės gyvenimo stadijas – suaugėlius, lervas ir lėliukes. Su dalyviais diskutuojama apie vabzdžių naudą ir daromą žalą ekologiniuose ūkiuose.

- Smulkiuose vandens telkiniuose ieškoma ir atsargiai tinkleliu bandoma pagauti ten dažnai pastebimų paprastųjų tritonų. Dalyviai susipažįsta su šiais gyvūnais ir kuo jie skiriasi nuo kitų varliagyvių. Kalbama apie retas varliagyvių rūšis Lietuvoje ir jų apsaugą.
- Įžengiama į Kauno tvirtovės VIII fortą. Susipažįstama su Kauno fortų ir panašių struktūrų reikšme šikšnosparniams – juose aptinkamas branto pelėausis, europinis plačiaausis ir kitos į Lietuvos raudonąją knygą įrašytos rūšys.
- Entomologiniu tinkleliu tyrinėjama gyvybė žolėje. Smulkūs organizmai stebimi nešiojamu mikroskopu. Tokiu metu žolėje dažniausiai aptinkami šokliavoriai, krabvoriai, kryžiuočiai, cikadų ir skėrių nimfos, skydblakės, žolblakės ir t.t.
- Apėjus ratą, sugrįžtama į žygio pradžios vietą. Žygis baigiamas.

Pagal šią programą 2023 metų birželio 16 dieną vykusio „Gamtos detektyvų“ žygio metu dalyviai aptiko, atpažino ir nufotografavo apie 50 organizmų rūšių. Buvo stebima daug „kenkėjais“ vadinamų vabzdžių, bet taip pat ir daug juos naikinančių organizmų – boružių ir auksaakių suaugėliai bei lervos, vorai ir t.t. Tam tikros parko vietos buvo neprieinamos dėl gausiai sužėlusių Sosnovskių barščių. Šioje vietoje problema žinoma jau seniai, bet šių žmonėms pavojingų invazinių augalų sėkmingai išnaikinti dar nepavyko.

Visas „Gamtos detektyvų“ aptiktas rūšis galite stebėti čia:

<https://www.inaturalist.org/projects/silainiai-gd>

Šį biologinės įvairovės sąrašą gali pildyti kiekvienas, apsilankęs Kauno tvirtovės VIII forto teritorijoje ir fotografuodamas organizmus bei dalindamasis jų nuotraukomis platformoje *iNaturalist*.

PAŽINTINIO ŽYGIO „GAMTOS DETEKTYVAI“ KLAIPĖDOJE PROGRAMA

Vieta: Smiltynė (Klaipėda).

Rekomenduojamas laikas: gegužė, birželis, liepa.

Atstumas: ~3 km

Trukmė: 2-3 val.

Temos: jūriniai bestuburiai; kirai, žuvėdros ir kiti vandens paukščiai; tik pajūryje aptinkami augalai.

Rekomenduojama įranga: išmanusis telefonas arba fotoaparatas, entomologiniai tinkleliai, žiūronai, nešiojamas mikroskopas, Lietuvos paukščių pažinimo vadovas, apsauginės priemonės nuo uodų ir erkių, kremas nuo saulės.

Žemėlapis:

Planas:

- Žygis prasideda Klaipėdos Senojoje perkėloje.
- Iš Senosios perkėlos keliamasi į Smiltynę. Kelte žiūronais stebimi vandens paukščiai. Aiškinamasi, kodėl nederėtų maitinti kirų ir kitų vandens paukščių. Naudojantis paukščių vadovu mokomasi atskirti kirus nuo žuvėdrų.

- Miško takeliu keliaujama prie jūros. Pakeliui stebimi miško augalai, o aukštoje žolėje entomologiniu tinkleliu gaudomi vabzdžiai ir voragyviai. Šioje vietoje dažnai stebimas į Lietuvos raudonąją knygą įrašytas margasis grambuolys.
- Pajūryje tyrinėjami bangų išmesti bestuburiai – moliuskai, vėžiagyviai, medūzos ir kt. Smulkūs organizmai, tokie kaip samangyvių kolonijos, tyrinėjami nešiojamu mikroskopu. Samangyvis *Electra pilosa* lengvai surandamas prisitvirtinęs ant dumblio šakotojo banguolio, kurį dažnai ant kranto išmeta bangos.
- Susipažįstama su augalų rūšimis, aptinkamomis tik pajūryje – smiltyninė rugiaveidė, pajūrinė smiltlendrė, pajūrinė stoklė, pajūrinis pelėžirnis, sultingoji jūrasmiltė, Lietuvoje invazinis augalas muilinė gubojas ir kt.
- Mišku grįžtama prie marių. Pakeliui tyrinėjama šiurių ir kitų kerpių įvairovė, aptinkama pušyne.
- Grįžus į keltą žygis baigiasi.

Pagal šią programą 2023 metų birželio 21 dieną vykusio „Gamtos detektyvų“ žygio metu dalyviai aptiko, atpažino ir nufotografavo apie 50 gyvūnų, grybų ir augalų rūšių. Buvo stebimas pajūryje įprastas, bet kitose Lietuvos vietose retas papartis – paprastoji šertvė. Taip pat stebėtas įspūdingos išvaizdos vabalas raštuotasis auksavabalas. Paplūdimyje buvo aptikti visi keturi Baltijos jūros pakrantėje dažniausiai aptinkami dvigeldžiai moliuskai – įlankinė midija, smėlinė mija, širdukė ir baltijinė makoma.

Visas „Gamtos detektyvų“ aptiktas rūšis galite stebėti čia:

<https://www.inaturalist.org/projects/smiltynė-gd>

Šį biologinės įvairovės sąrašą gali pildyti kiekvienas, apsilankęs Smiltynėje ir fotografuodamas organizmus bei dalindamasis jų nuotraukomis platformoje *iNaturalist*.

